

Rodne razlike u poslovanju

Čvrk, Rebecca

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:951345>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-15**

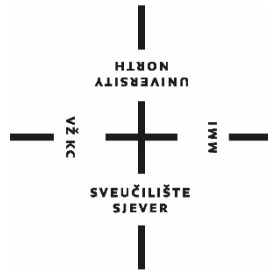

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN

DIPLOMSKI RAD br. 83/PE/2016

RODNE RAZLIKE U POSLOVANJU

Rebecca Čvrk

Varaždin, ožujak 2016.

SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN
STUDIJ POSLOVNA EKONOMIJA

DIPLOMSKI RAD br. 83/PE/2016

RODNE RAZLIKE U POSLOVANJU

Studentica:

Rebecca Čvrk, 0188/336D

Mentorica:

prof.dr.sc. Ljubica Bakić Tomić

Varaždin, ožujak 2016.

SADRŽAJ

SADRŽAJ.....	3
SAŽETAK.....	5
SUMMARY.....	7
1. UVOD.....	8
2. POVIJEST POLOŽAJA ŽENA I MUŠKARACA.....	10
2.1. POLOŽAJ ŽENA I MUŠKARACA U STAROM VIJEKU.....	10
2.2. POLOŽAJ ŽENA I MUŠKARACA U SREDNJEM VIJEKU	13
2.3. POLOŽAJ ŽENA I MUŠKARACA U NOVOM VIJEKU	14
3. ŽENE KROZ POVIJEST.....	17
4. RODNE ULOGE.....	20
4.1. ODNOS ŽENE I OBITELJI.....	21
4.2. POLOŽAJ ŽENA U MEDIJIMA.....	24
4.3. POLOŽAJ ŽENA U POLITICI.....	25
5. PSIHOSOCIJALNA POMOĆ MUŠKARCIMA I ŽENAMA	28
6. ŽENE U PODUZETNIŠTVU	31
7. DISKRIMINACIJA.....	35
7.1. VRSTE DISKRIMINACIJE	36
7.2 DISKRIMINACIJA S GLEDALIŠTA FEMINIZMA.....	37
8. ANKETA O RODNIM RAZLIKAMA U POSLOVANJU.....	41
8.1. PRIKAZ REZULTATA ANKETIRANIH MUŠKARACA	42
8.2. PRIKAZ REZULTATA ANKETIRANIH ŽENA	49
8.3. USPOREDBA DOBIVENIH REZULTATA ANKETIRANIH MUŠKARACA I ŽENA.....	55
9. ZAKLJUČAK	57
LITERATURA.....	59
INTERNETSKI IZVORI.....	60

POPIS SLIKA.....61

Prijava diplomskog rada

studentata IV. semestra diplomskog studija
Poslovna ekonomija

IME I PREZIME STUDENTA	REBECCA ČVRK	MATIČNI BROJ	0188/336D
NASLOV RADA	RODNE RAZLIKE U POSLOVANJU		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	GENDER DIFFERENCES IN BUSINESS		
KOLEGIJ	POSLOVNO KOMUNICIRANJE		
MENTOR	PROF.DR.SC. LJUBICA BAKIĆ TOMIĆ		
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. DOC. DR. SC. ANTE RONČEVIĆ		
	2. DOC. DR. SC. TVRTKO JOLIĆ		
	3. PROF.DR.SC. LJUBICA BAKIĆ TOMIĆ		

Zadatak diplomskog rada

BROJ	83/PE/2016
OPIS	

Tema diplomskog rada je istraživanje rodni razlika u poslovanju. Rodnim ulogama se smatraju odnosi između muškaraca i žena te se objašnjavaju kroz funkcionalističku paradigmu, teoriju razvoja rodno tipiziranih ponašanja, razvojnog modela te kognitivističkog modela. Žene poduzetnice moraju biti aktivno uključene u vođenje poslova kako bi uspješno mogle kontrolirati i voditi poduzeće. Kod žena poduzetnica je radno mjesto sigurnije te ih više podupiru u njihovim kvalitetama i međusobnim odnosima. Konkretno u Hrvatskoj žene su još uvijek podzastupljene u politici i gospodarstvu. Rodna (ne)ravnopravnost muškaraca i žena se može objasniti s različitih pristupa te među poznatijima je Freudova teorija. Neravnopravnost može biti sa stajališta odnosa u obitelji, u obrazovanju te u politici i tržištu rada. Spolna segregacija objašnjava kako rod oblikuje značenja zanimanja koja su više primjerenija za žene a neka primjerenija za muškarce. Isto tako se objašnjava kako su žene slabije plaćene u svim područjima od muškaraca osim u građevini i rudarstvu a tu opet gotovo i nema zaposlenih žena. Istraživanje se vrši putem anketa kako bi se mogle analizirati rodne razlike u poslovanju na području Varaždinske županije.

U VARAŽDINU, DANA

16.03.2016.

S. Bekić Tomić

DIR 01 PE

SAŽETAK

Kroz povijest, žene se uvijek smatralo manje sposobnima, manje vrijednima i njihove jedine zadaće bile su rađanje djece te briga oko kućanstva.

Rodnim ulogama smatraju se odnosi između muškaraca i žena te se objašnjavaju kroz muško ženski odnos u obitelji, u politici te medijima.

Poduzetnice moraju biti aktivno uključene u vođenje poslova kako bi mogle uspješno kontrolirati i voditi poduzeće. Kod poduzetnica je radno mjesto sigurnije te ih više podupiru u njihovim kvalitetama i međusobnim odnosima.

Diskriminacija se smatra kao postupak kojim se prema određenim ljudima neopravdano ponaša drugačije. Može se podijeliti na izravnu, neizravnu, institucionalnu te pozitivnu. Također se spominje i feminizam kroz kojem se lakše razumije spolna diskriminacija.

Istraživanje je obavljeno putem anketa u koje je bilo uključeno 200 ljudi, podjednako muškaraca i žena, te se došlo do zaključka da muškarci nisu ništa snalažljiviji i bolji u poduzetništvu od žena iako postoji veći broj muškaraca na vodećim položajima. Muškarci i žene primaju podjednaku plaću za isto radno mjesto.

Ključne riječi: rodne uloge, poduzetnice, diskriminacija

SUMMARY

Throughout history, women have always been considered less capable, less worthy and their only task was having children and worrying about household.

Gender roles are considered as relations between men and women and to explain the male female relationship in the family, in politics and the media.

Women entrepreneurs have to be actively involved in the conduct of business in order to successfully able to control and guide the company. For women entrepreneurs the workplace safer and more supported them in their qualities and mutual relations.

Discrimination is regarded as a procedure that according to some people unreasonably behaves differently. It can be divided into direct, indirect, institutional and positive. It is also mentioned feminism through which are easier to understand gender discrimination.

The research was conducted through surveys in which included 200 people, both men and women, and come to the conclusion that men are nothing wiser and better in business than women even though there are more men in leadership positions. Men and women receive equal pay for the same job.

Keywords: gender roles, entrepreneurs, discrimination

1. UVOD

Tema ovog rada je istraživanje rodnih razlika u poslovanju. Razrada teme započeta je povijesnim dijelom odnosno položajem žena i muškaraca. Kroz stari vijek žene su imale samo ulogu rađanja, bile su smatrane poslovno nesposobnima te su bile u rangu s robovima, strancima i senilnim osobama. U srednjem vijeku Crkva je imala glavnu ulogu te žene nisu imale pravo izbora muškarca, bile su manje vrijedne od muškaraca odnosno bile su u vlasništvu muškaraca. U to vrijeme žene su bile neobrazovane i nisu smjele pokazati više znanja od muškaraca. Za novi vijek je karakteristično to da su žene postale radnici kao i muškarci, ali ih se još uvijek smatralo manje vrijednima. Pomak je bio u tome da su se one mogle obrazovati, ali im je i dalje glavna zadaća bila da budu roditelje. Kao radnice, bile su manje plaćene i manje vrijedne iako su radile iste fizičke poslove kao muškarci.

U trećem poglavlju spominju se žene kroz povijest te se opisuju pojedina važnija ženska imena kroz godine. Spominje se Giuseppine Martinuzzi, Margaret Mead te Marija Jurić Zagorka.

U četvrtom poglavlju govori se o rodnim ulogama te kakav je odnos žene i obitelji, položaj u medijima te položaj u politici. Žene u odnosu sa obitelji moraju birati da li žele brak i djecu ili žele imati karijeru dok za razliku od njih muškarac može imati oboje. Njihov položaj u medijima je također lošiji od muškaraca jer se njih opisuje kao borbene dok se žene dijele na dobre i zle žene odnosno supruge i majke te karijeristice. Žene u politici su podređene te se moraju više truditi i ulagati energije da postignu cilj.

U petom poglavlju se opisuje psihosocijalna pomoć muškarcima i ženama. Pomoć ženama je bila organizirana u grupe kroz razgovore kako bi se postigla samopomoć. Kasnije dolaze i terapijski centri za pomoć ženama. Pomoć muškarcima dolazi puno kasnije jer se smatralo da muškarcima nije potreban razgovor.

Kroz šesto poglavlje opisuje se razvoj ženskog poduzetništva te njihov položaj u poslovanju. U poduzetništvu su žene imale manje prilika iskazati se jednako dobrima kao muškarci jer su bile ograničene. Žene su morale uložiti više truda u postizanje jednakih rezultata kao i muškarci jer se još uvijek odnosilo prema njima kao prema manje vrijednima. Poduzetnike se smatra dominantnima dok se poduzetnice smatra „mekanima“.

U sedmom poglavlju se govori o diskriminaciji te kako se ona može podijeliti na izravnu diskriminaciju, neizravnu diskriminaciju, institucionalnu diskriminaciju te pozitivnu diskriminaciju. Javlja se i pojam feminizam i rasizam.

U osmom poglavlju objašnjava se istraživanje provedeno u privatnim poduzećima na području Varaždinske županije. Uspoređuju se razmišljanja između muškaraca i žena te njihov položaj u radnoj okolini.

2. POVIJEST POLOŽAJA ŽENA I MUŠKARACA

Obzirom da su se kroz povijest najviše obrazovali muškarci, te su većinom bili jedini pismeni, to se odrazilo i na samo opisivanje povijesnih događaja koji su većinom obrađivali tematiku političkih i vojnih događaja, gdje su i sami muškarci bili najaktivniji i u čemu su neposredno sudjelovali. Obzirom da je društvo bilo dosta ograničeno, muškarci su dominirali, žene su bile u podređenom položaju i smatralo se da nisu dovoljno pametne i sposobne da aktivno sudjeluju u samom oblikovanju društva i civilizacije. Smatralo se da je isključivo muška zadaća da bude u društvu aktivan i sudjeluje u oblikovanju i stvaranju javnog života, a ženama je dodijeljena uloga brige za kućanstvo i obitelj. Radi takvog mišljenja kroz povijest susrećemo mnogo muških likova, bilo da su vladari, povjesničari, umjetnici ili ratnici...

Iako su i žene bile aktivne u javnom životu, to je većinom zanemareno, jer se njihove vještine i aktivnosti nisu nimalo cijenile. U povijesnim knjigama se ne spominje mnogo žena, ali su pojedine ipak našle svoje mjesto u povijesti, pa tako možemo spomenuti Kleopatru, Elizabetu I, Katarinu II (Veliku), Mariju Sklodowsku Curie - prva žena i prva osoba koja je dobila dvije Nobelove nagrade, za fiziku i kemiju, a njezina slika, kao slike na kovanicama gore navedenih vladarica, se također nalazila na novčanicama i to na poljskoj novčanici.

2.1. POLOŽAJ ŽENA I MUŠKARACA U STAROM VIJEKU

Dio znanstvenika smatra da sama povijest čovječanstva započinje ženom, jer su po njima, žene prvi izvorni spol i isključivo se preko njih prenose i prosljeđuju genetski podaci. One su, kroz majčinsku brigu, stvorile u ljudskom mozgu poticaj za međusobnu komunikaciju i društvenu brigu, te na taj način utjecale da se izgradi temelj ljudske vrste.

One su vrlo brzo shvatile i prihvatile da treba sakupljati hranu koju nalaze u okolini, podizati skloništa, kuhati, izrađivati odjevne predmete od životinjske kože, brinuti za djecu, upotrebljavati biljke i trave za hranu, ali i u medicinske svrhe itd. Međusobno su svi jedni o drugima ovisili, pa su se tako i više družili, a to je opet dovelo do veće komunikacije, pa tako i do povećanja kvocijenta inteligencije. U to doba žene su imale važnu ulogu u plemenu, te se cijenilo njihovo znanje i iskustvo, a radi toga su imale slobodu, noć i položaj.

U starom vijeku vjerovalo se da je žena božansko, a ne ljudsko biće, obzirom da je ona jedina mogla rađati odnosno stvarati nova živa bića. Zbog tog vjerovanja su ih i štovali kao božansko biće. Kasnije je otkriven način razmnožavanja i žene dolaze u podređeni položaj, te dobivaju jedinu ulogu u društvu a to je rađanje i odgajanje djece. Može se reći da dalje kreće dominacija muškaraca u društvu.

Pravima žena bave se i mnogi starovjekovni zakonici. Najbolje očuvan i jedan od najstarijih zakonika je Hamurabijev zakonik iz 17.st.pr.Krista. Hamurabijev zakonik iz Babilona poznat je po načelu: *Oko za oko, zub za zub*. Ženi u braku ostaje miraz do smrti i nakon nje miraz naslijede djeca, ali za čitavog njezinog života mirazom ne upravlja ona već isključivo njezin muž. Taj zakonik je bio dosta pravedan, pa je između ostalog štitio ženu ako je za razvod bio kriv muž, te on je morao u slučaju razvoda uzdržavati ženu i njihovu djecu. U slučaju da ga je žena prevarila mogao ju je i ubiti.

U staroj Grčkoj i Rimu, žene su imale malo bolji položaj od robinje. U Grčkoj, zakonodavac Solon je zabranio ženama izlazak iz kuće noću dok su danju imale ograničeno kretanje. Zato se može reći da su žene u Ateni bile u malo boljem položaju od robinje. One su imale vrlo ograničeno kretanje, udavale su se vrlo mlade, otac im je nalazio muža, nisu se mogle obrazovati, muž im je bio gospodar, nisu imale građanskih niti političkih sloboda, od njih se očekivalo da rađaju djecu, prvenstveno mužu nasljednika, ali su one ipak bile gospodarice robovima koje je posjedovao njihov muž.

Razjedinjenost grčkih polisa, te različito društveno uređenje, je posebno vidljivo i u odnosu prema žena. Tako su žene u Sparti imale veću slobodu kretanja, imale su pravo na posjed, omogućeno im je obrazovanje, poštovalo ih se jer su rađale, sudjelovale su u političkom životu, te suprug nije mogao upravljati njima, već je on bio prvenstveno ratnik i veći dio se svoga života pripremao za rat, a žena je upravljala kućom.

Rim je bio drugačiji po pitanju žena. U Rimu žene nisu smjele posjedovati materijalne stvari te je otac izabirao muža. Žene su bile smatrane poslovno nesposobnima te su bile u rangu s robovima, strancima i senilnim osobama. Ograničavala su im se građanska prava.

Iako su žene diljem svijeta bile omalovažavane, postoje i one koje su se suprotstavljale. Primjer toga je Grkinja Agnodika koja se smatrala prvom ginekologinjom te je liječila žene prerušena u muškarca. Optužili su je da je zavedila pacijentice te je završila na sudu. Tamo je morala otkriti da je žena pa su je oslobodili optužbi. Također, prvom kirurginjom smatra se Fabiola iz Rima, a Hipatija iz Aleksandrije je bila prva žena matematičarka. Nju su ubili jer se smatralo da ženama nije mjesto u znanosti. Prvom damom Atene bila je prozvana Aspazija iz Mileta jer se borila za školovanje žena. Zanemarila je pravilo da žena mora biti kod kuće i brinuti se za kućanstvo. Podučavala je žene privatno u njihovim kućama. Većina žena je utjecala na vlast preko svojih sinova ili muževa, iako postoje i žene koje su vladale samostalno, poput Kleopatre, koju se smatra i najslavnijom ženom u starom vijeku. Još jedna poznata carica bila je Teodora koja je od cirkuske zvijezde udajom za princa, kasnijeg cara, postala najpoznatijom bizantskom caricom. Ona se izborila da se donesu zakoni koji su ženama dali pravo na nasljedstvo, razvod pa i materijalnu imovinu koja im se prije branila.¹

¹ <http://povijest.net/prava-zena-kroz-povijest> –pristupljeno 10. 02. 2016.

2.2. POLOŽAJ ŽENA I MUŠKARACA U SREDNJEM VIJEKU

U srednjem vijeku Crkva doživljava veliki uspon te svećenstvo ima veliku ulogu u životu ljudi. Crkva je pripisala ženama šutnju i pasivnu podložnost muškarcu. Žene nisu imale pravo izbora muškarca te je razvod bio muška povlastica. One su bile isključene iz javnih djelatnosti, manje su vrijedne od muškaraca, zapravo su postale vlasništvo muškaraca. Njihova jedina uloga je bila odgoj djece i briga za kuću. Obzirom da u ono vrijeme nije bila razvijena medicinska skrb, mnogo žena je umiralo kod poroda, tako da je više žena umiralo nego muškaraca. Ženama se uvijek govorilo da su manje vrijedne te ih se uvjeravalo da je jedina dobra žena tiha žena. One koje nisu poštovale zakon šutnje, bile su kažnjene. Tako su u Engleskoj bile kažnjene nošenjem naprave zvane brnjica za jezičavke. To je zapravo bila željezna naprava koja je bila složena preko glave i lica, sa željeznim čepom uguranim u usta, pa je znala ranjavati i do krvi. Za kaznu su takve žene ulicom vodili na uzici. Još jedna poznata sprava za kažnjavanje nepoštovanja zakona šutnje je stolica za potapanje koja je zapravo bila drvena stolica učvršćena na dugu motku kojom su žene potapane u vodu ili mulj, te su se tom prilikom i nesretne žene često utapale.

Što se tiče znanja, smatralo se da je to privilegija samo Boga i muškarca. Crkva je objašnjavala ženama da će knjigama pokvariti mozak koji je ionako bio slab. Obrazovanje žene donijelo bi ekonomsku štetu jer muškarci nisu htjeli oženiti ženu koja bi bila pametnija od njih. U Europi žene su smjele otići u samostane nakon što bi podigle obitelj. Samostani su bili jedini izlaz iz braka i tamo su se žene mogle kretati u javnosti i pokretati promjene. Redovnice su bile jače od političarki, one su bile poslovne žene, koje su se razumjele u medicinu, ekonomiju i podučavale druge žene. U srednjem vijeku javlja se i spaljivanje vještica. Progoni vještica događali su se početkom novog vijeka, no u srednjem vijeku su postojale odredbe protiv čaranja. Čaranjem se smatralo pripremanje različitih napitaka od trava, a to su radile

mlade i učene žene koje su bile dobre u kemiji, botanici i dobro su poznavale ljude. Bile su u neku ruku stručnije od tadašnjih muških liječnika. Dobro je poznato da su u to vrijeme žene bile neobrazovane i nisu smjele pokazati više znanja od muškaraca.²

2.3. POLOŽAJ ŽENA I MUŠKARACA U NOVOM VIJEKU

Žene su također radile uz rame sa muškarcima, ali ih se nigdje posebno ne ističe u zapisima. Zapisi su bilježili godišnje prinose poljoprivrednika, ali nigdje nije posebno zapisano koliko su za to zaslužne žene. Smatralo se da žena pripada muškarcu odnosno i njezin rad i njezina postignuća. U novom vijeku su postojali priručnici u kojima su bili popisani poslovi koje je žena morala naučiti do svoje udaje. To su bile vještine tkanja, šivanja, izrađivanja odjevnih predmeta, kuhanja pa sve do brige o životinjama i vrtu. Donja dobna granica za ženidbu je bila dvanaest godina, no stvarna dob je bila ipak malo viša. Postoje gradski spisi u kojima se pojedinačno spominju žene, ali to su udovice koje su nakon smrti svojih muževa preuzele njihove obrte i nastavile s radom, pa su to redom bili mesarski obrti, mlinarski, gostioničarski i mnogi drugi. Kod otkrića Novog svijeta ljudi su se počeli naseljavati i odlaziti iz Europe. Međutim, to su bili većinom muškarci koji se baš nisu snalazili u svim poslovima, a i trebalo je zadržati osvojeno područje, a to također nije bilo moguće bez djece odnosno nasljednika. Tada su žene iz Starog svijeta bile poslone u Novi svijet da bi bile supruge. To su većinom bile mlade i obrazovane žene, žene koje su ostale bez roditelja ili žene koje su htjele započeti novi život. Te žene su radile sve poslove koji su trebali u jednom domaćinstvu od izrade maslaca i sira, brige za stoku jer muškarci to nisu uspijevali uspješno obavljati, a prvenstveno su se brinule za muževe i djecu. Prema ženama su se svi još uvijek ponašali kao prema robovima bez obzira na njihovu razinu obrazovanja. Bez obzira na količinu njihovog rada i

²<http://povijest.net/prava-zena-kroz-povijest> –pristupljeno 10. 2. 2016.

doprinos društvu mišljenje je još uvijek bilo da je ženina glavna zadaća da bude roditeljica odnosno majka. Kasnije, u 18.stoljeću, u Velikoj Britaniji dolazi do novih tehničkih otkrića, mijenja se način proizvodnje, te dolazi do industrijske revolucije. Nova tehnička otkrića idu na korist kapitalistima, ali ženama donose još problema i dodatnog rada. Žene su još uvijek omalovažavane, te iako rade jednako dobro kao muškarci, manje su plaćene i manje vrijede, više stradavaju jer nose širu odjeću. Žena je sada prisiljena raditi i do 16 sati u tvornici, zatim obaviti sve poslove u svojoj obitelji. Poslodavci su rado zapošljavali žene, jer su bile tihe, nisu se bunile, obavile su isti dio posla kao muškarci, a nisu ih trebali platiti kao muškarca. Zajedno s muškarcima radile su na iskapanju ugljena. Smrtnost žena je bila velika, a ako bi joj muž umro, u pravilu bi žena ostajala bez kuće i postala bi beskućnica. Važan događaj za ženska prava bila je Francuska revolucija. To je bio početak borbe za prava glasa 1789.godine. Revolucija je bila pokrenuta zbog gladi u gradu. Žene su sudjelovale u pohodu na dvorac Versailles te na tvrđavu Bastillu. U svakom slučaju treba naglasiti da to nije bilo prvo sudjelovanje žena u nekoj revoluciji, jer su to prvo učinile Amerikanke u američkom ratu za neovisnost, gdje su se borili protiv Britanskog carstva i pobjedom osnovali SAD. Međutim, Francuska revolucija je bila prvi događaj gdje su se žene pobunile i tražile određena prava, ali za sebe. To je bila prekretnica, pa su se žene nastavile boriti za svoja prava. Tako je godine 1848. u SAD-u održan prvi skup o ženskim pravima. Donesena je Deklaracija o pravima i osjećajima gdje su žene tražile pravo raspolaganja svojom imovinom, bolji pristup obrazovanju, zaposlenju te, najbitnije, pravo glasa. Sredinom 19.st. žene dobivaju prvo pravo glasa, ali samo u općinama u Engleskoj. Počele su upisivati medicinske fakultete, ali su morale puno više truda uložiti da bi završile jer su imale posebne usmene ispite. Kada su završile fakultet, mogle su obavljati praksu samo uz nekog muškog liječnika. Tijekom Prvog svjetskog rata, žene su bile prisiljene obavljati muške poslove budući da su muškarci bili u ratu. Tako su se ubacile u muške poslove kao što su upravljanje automobilima, izrada granata,

upravljanje svojim novcem i proračunom; svuda se kreću, puše cigarete, bave se poljoprivredom.³

³ <http://povijest.net/prava-zena-kroz-povijest> – pristupljeno 10. 2. 2016.

3. ŽENE KROZ POVIJEST

Kao što je kroz povijest prikazan svijet pun muških osvajača, muških ratnika, muških prosvjednika ili muških znanstvenika tako se može spomenuti i nekoliko važnijih ženskih uloga koje su ostavile trag u povijesti a nedovoljno često se spominju da bi ostale zapamćene. Kao prvu ženu može se spomenuti Emma Goldman koja je imala značajnu ulogu u radničkom pokretu te ju povijest spominje kao mučenicu te osobu koja je proživjela mnoge patnje. Ona je rođena u Rusiji gdje je sa napunjenih osamnaest otišla u Ameriku sa svojom sestrom kako bi se maknula od agresivnog oca i policije nakon što je ubijen car Aleksandra II. Radila je i udala se ali je to sve smatrala jednim velikim razočaranjem te je slijedila revoluciju iz grada u grad. Stil života joj se bazirao na anarhizmu odnosno stalno je živjela u pobunama. Kada je izdana knjiga o njoj imala je velike govore te je shvatila kako s javnim govorima točno zna što treba reći da se ljudi pobune. Ona je odlučila živjeti političkim životom iako nije stalno imala uspjehe već i razočaranja. Emma je poznata i kao feministkinja koja se borila za ženska prava te smatra da je brak jako loša odluka u životu za bilokoga. Također je nekoliko godina kasnije započela kampanju za kontrolu rađanja odnosno javno je govorila o zaštiti protiv trudnoće zbog čega je završila i u zatvoru. ⁴

Druga važnija ličnost koja je vrijedna spomena je Giuseppine Martinuzzi. Rođena je u Labinu gdje je više od 30 godina radila kao učiteljica. Nekoliko godina kasnije se priključuje ljevičarskoj struji nacionalnog pokreta kojima je cilj da privuku radnike u svoje društvo. Oni prihvaćaju marksizam te se baziraju na organizacijskom planu. Ona je nakon nekoliko vremena otišla od nacionalizma gdje je bila proglašena izdajicom. 1905.godine osniva Žensku socijalističku sekciju gdje radnice školuje i potiče ih na sudjelovanje u radničkom pokretu ništa manje vrijednima od muškaraca. Dvadesetak godina kasnije vodi Žensku komunističku sekciju, te je kuma zastavi Labinske republike obzirom da ne može aktivno sudjelovati u ustanku labinskih rudara

⁴ Lydia Sklevicky, 1989., Konji, žene, ratovi, 221-224str.

jer ima više od 77 godina života. Cijeli život se bori za prava žena odnosno najviše za prava radnica .⁵

Sljedeća koja se važna spomena je Margaret Mead koja diskriminaciju žena okreće te se bavi pitanjima što u znanosti odbija žene. Ženama zamjera što im je svejedno za posljedice odnosno za društvo. Ona se bavi antropologijom odnosno ljudskim tijelom, jezikom, običajima te ritualima. Feminizam joj je također bio blizak te je objavila gotovo tridesetak knjiga te mnogo znanstvenih radova uz pokoje novinarske tekstove i kolumne. Voljela je putovati na istraživačke radove te se uvijek vratila sa bilješkama koje su joj bile pomoć za sljedeću njezinu knjigu. Njezino znanje joj je donijelo popularnost i dobre uspjehe kao znanstvenici. Objašnjavala je odnose među spolovima i uvijek objašnjavala svoje teze. U svojim knjigama tražila je potvrde za teoriju kulturnog determinizma odnosno teoriju koja je razlike između kultura tumačila kao tradicijom a ne prirodnom karakteristikom. Ona smatra da se ne može doći do ravnopravnosti žena već da se može pokazati put kojim se može ići do ostvarenja cilja.⁶

Kao Hrvatsku odnosno domaću ličnost treba spomenuti Mariju Jurić Zagorku koju su još nazivali patuljastom amazonkom hrvatskog feminizma. Bavila se novinarstvom još u mladosti kada je već bila oduševljena politikom. Nakon godina rada postaje član redakcije lista Obzor no unatoč tome je bila izložena omalovažavanju, ruganju da nije toliko vrijedna te je ona bila za njih žena bez imena i ugleda. Time što je organizirala ženski radnički pokret također se i borila protiv širenja upotrebe njemačkog jezika u Zagrebu. Organizirala je neku uličnu skupinu u kojoj su sudjelovali đaci, studenti te djevojke koji su na ulicama zaustavljali ljude te im govorili da se moraju koristiti hrvatskim jezikom a ne njemačkim. Jedna od poznatijih akcija u kojima je sudjelovala je bila kada je uspjela dovesti tisuću žena pred banski dvor koje su otvoreno izvikivale „Dolje krvnik Hedervary“. Marija Jurić je najčitanija hrvatska

⁵ Lydia Sklevicky, 1989., Konji, žene, ratovi, 224-226.str.

⁶ Lydia Sklevicky, 1989., Konji, žene, ratovi, 226.-228.str.

književnica, pokretačica i urednica „Ženskog lista“, kao i „Hrvatice“, borac protiv društvene diskriminacije, mađarizacije i germanizacije, a prvenstveno za prava žena.⁷

⁷ Lydia Sklevicky, 1989., Konji, žene, ratovi, 245-247.str.

4. RODNE ULOGE

Cilj društva je jednostavan, a to je da svi ljudi budu zadovoljni i sretni. Položaj žene u društvu je bolji nego što je bio u prošlim razdobljima. Kroz godine se naglašavala ravnopravnost među spolovima, jednakost u školovanju, isti uvjeti kod zapošljavanja, zarađivanja, bavljenja politikom i sl. Pozicije koje žene i muškarci steknu bi se trebale samo dalje razvijati s ciljevima društva. Pokušavaju se u društvo uvesti nove vrijednosti položaja žena odnosno da se žena prvenstveno smatra kao majka koja se brine o svojoj obitelji te kućanstvu. Pravom ženom se ne smatraju žene koje rade i zarađuju već koje se brinu za svoju obitelj i kuću. Dio žena prihvaća takvo razmišljanje te se okreću kućanstvu dok ih se dio ne zamara s takvim razmišljanjem te pokušavaju uskladiti obitelj i posao. Tu se sukobljavaju mišljenja vezana za položaj žene, odnosno jedan dio društva smatra da bi žene morale ostati kod kuće dok bi muškarci zarađivali za život, dok drugi dio društva koji potiče slobodni odabir žena da li će ostati kod kuće i brinuti se o obitelji ili će pokušati uskladiti posao i dom.⁸

Društvo se danas može kroz analizu društvenih vrijednosti podijeliti na moderno odnosno individualističko te tradicionalno. Društvenim vrijednostima se smatraju najviše djeca, prijateljstvo, sloboda pa i novac. Prema tim vrijednostima društvo se smatra modernim te se smatra da je osobi najvažniji uspjeh kako vlastiti tako i uspjeh obitelji. Čovjek sam rješava svoje životne probleme i pitanja. Tradicionalno društvo smatra da je kritičan odnos prema svemu ključno za napredak. Društvo vidi smisao u kontroliranju i određivanju životnog puta pojedinca. U Hrvatskoj društvo više naginje modernom stilu iako ni tradicionalno nije isključeno.⁹

⁸ Smiljana Leinert Novosel, 1999., Žena na pragu 21.stoljeća, 41str.

⁹ Smiljana Leinert Novosel, 1999., Žena na pragu 21.stoljeća, 46-47str.

4.1. ODNOS ŽENE I OBITELJI

Smatra se da je društvo danas razvijenije i bogatije nego u proteklim godinama što ujedno ne znači veću sreću. Najviše se u društvu promijenio položaj žena koje se mogu vidjeti na političkim funkcijama, među liječnicima, sportašima pa čak i znanstvenicima. Žene spajaju svoje sposobnosti i znanje kako bi ostvarile uspjeh. One mogu birati da li žele brak, djecu, veličinu obitelji ili s druge strane samo karijeru. Nekad im je bilo predodređeno što moraju dok danas same odlučuju za sebe. Iako je pomak žena u društvu one još uvijek ne mogu realizirati sve ono što žele ostvariti. Tako se to može potkrijepiti primjerom gdje žene koje postanu majke gube jako puno prihoda dok muškarac koji postane otac ne gubi uopće svoja financijska primanja. Žene još uvijek nailaze na prepreke koje ih usporavaju u njihovoj karijeri za razliku od muškaraca. Kod neuspjeha žene najčešće ulaze u depresivnu fazu, u nasilje te u ovisnosti kada ne dobiju obećane jednake mogućnosti i šanse kao muškarcima odnosno ostalim članovima. Društveni problemi se često tumače kao rezultat raspadanja zajednice. Političari pokušavaju raspad zajednice poboljšati raznim donacijama kao što je potpora obiteljima, dječji doplatak, pomoć samohranim roditeljima te najvažnije pomoć kod školovanja siromašne djece.¹⁰

Može se osvrnuti i pokušati pobliže objasniti na primjeru Austrije kojoj je također cilj pomoći i sačuvati obitelji. Austrijska vlada je najavila nove zakone koji bi na neki način prisili muškarce da sudjeluju u obiteljskom životu, te na taj način pokušalo bi se smanjiti broj razvoda brakova i uklanjanje nepotrebnih frustracija žena koje se osjećaju manje vrijednima. Oni su svjesni da ravnopravnosti između muškaraca i žena nema na poslu, a niti kod kuće. Zato vlada predlaže zakon o podjeli kućanskih poslova te

¹⁰ Smiljana Leinert Novosel, 1999., Žena na pragu 21. stoljeća, 55-56str.

podjednake brige muškaraca i žena oko djece. Oni taj zakon gledaju kao smjernice za bolji brak te kako riješiti neke probleme.¹¹

Isto tako Velika Britanija i Njemačka imaju slične situacije odnosno Velika Britanija smatra da su nejednake raspodjele kućanskih poslova najveći izvor izbijanja svađa među bračnim parovima te se žene u takvom okruženju ne smatraju vrijednima. U Njemačkoj se odnos prema ženi u braku mijenja, kao da nije jednako vrijedna. Tu se neoženjeni muškarci više aktiviraju kod obiteljskih aktivnosti, te pomažu partnerici kod kupovine namirnica, kod spremanja, kod kuhanja i ostalih kućanskih poslova, a poneki to sve obavljaju sami. Kada stupe u brak i dobiju djecu situacija se jako mijenja kao što i oni naglo promijene mišljenje, te smatraju da je ženi lakše da to sve obavi sama jer je ionako na porodiljnom pa ima više vremena dok dijete spava ili da se bolje snalazi u kućanskim poslovima i brizi za djecu, a oni ionako svaki dan moraju na posao. Ovakva ili slična promjena mišljenja, te dodatno opterećivanje žene, često dovodi do svađa u obitelji i razvoda. Žene se u društvu moraju jako truditi da bi ostvarile svoje planove, opće poznato je da žene u pravilu sa višim prosjecima ocjena završavaju studije, na poslu se moraju dodatno truditi da bi mogle doći do rukovodećih položaja, još uvijek su nejednake sa muškarcima. To sve žene dodatno frustrira jer one moraju odraditi dvije smjene, jednu na poslu, a drugu kod kuće i obje smjene trebaju biti kvalitetno odrađene. Žene sad više ne vide muža kao glavu kuće koja zarađuje već kao potporu i pomoć u obitelji.¹²

Kao što se iz prethodnih odlomaka vidi može se zaključiti da su muškarci i žene nepovezani te da su im odnosi nestabilni. Muškarci teže prepoznaju što bi u kućanstvu trebali pomoći, te što oko obitelji. Još uvijek je normalno da se muškarac smatra zaštitnikom obitelji i hraniteljem. Kod muškarca se javlja otpor te djelomično prihvaćanje ravnopravnosti kada se pokušava prilagoditi

¹¹ Smiljana Leinert Novosel, 1999., Žena na pragu 21. stoljeća, 56 str.

¹² Smiljana Leinert Novosel, 1999., Žena na pragu 21. stoljeća, 57 str.

kućanskim poslovima. Veći dio društva smatra da su žene krive za neslaganje u zajednici odnosno njezino zapošljavanje izvan kuće navode kao glavni razlog neslaganja. Drugi dio društva podupire žene da se zapošljavaju i na taj način ne ovise financijski o partneru.¹³

Obitelj se smatra zajednicom društva te je bitna za one koji se bave proučavanjem društvenih problema. Obitelj prenosi i čuva kulturne vrijednosti, ostvaruje obrazovnu funkciju te ohrabruje i motivira članove obitelji. Smatra se kao glavni akter procesa socijalizacije te pod utjecajem društvenih kretanja doživljava stalne promjene koje se primijete na stabilnosti obiteljske strukture, te njezine vrijednosti. Bez obzira na povremene krize obitelj je nezamjenjiva. Postoji nekoliko teorija o obitelji, a to su teorija spolova koja se ujedno smatra i prirodna podjela uloga između žena i muškaraca. Smatra se da muškarac ima moć, te da prevladava nad slabijim spolom odnosno ženom. Ta teorija tumači da muškarci dominiraju nad ženama. Ova teorija je umjetno stvorena pod utjecajem vjere, vlasti, obitelji i nekim drugim interesima. Ona rad dijeli na muške i ženske poslove, tako da su uvijek vozači, šefovi ... muškarci, dok su tajnice, blagajnice ... žene. Kako se rad na radnom mjestu stereotipno dijeli, tako se unaprijed zna podjela rada i kod kuće. Ženina glavna uloga je rađati djecu te se brinuti samo o njima. Druga teorija je zapravo moderna obitelj u kojoj se javlja ravnoteža između muškarca i žene odnosno ravnoteža što pojedinac ulaže u zajednicu te što zauzvrat dobiva. Takva obitelj sadržava osjećaj zadovoljstva i sreće, te se problemi javljaju kada osjećaj zadovoljstva nestane jer se jedan od partnera smatra krivim što na primjer ne zarađuje kao drugi partner i sl.. U takvim obiteljima nema podjela uloga te se poslovi rješavaju zajednički. Isto tako partneri jedan drugog podržavaju u ostvarenju što boljeg rezultata na poslovnom planu.¹⁴

¹³ Smiljana Leinert Novosel, 1999., Žena na pragu 21.stoljeća, 58-59str.

¹⁴ Smiljana Leinert Novosel, 1999., Žena na pragu 21.stoljeća, 60-61str.

4.2. POLOŽAJ ŽENA U MEDIJIMA

Najutjecajnijiu ulogu u položaju žene imaju mediji odnosno televizijski medij. Prikazuju se utjecaji žena te utjecaji muškaraca kao i njihov međusobni odnos u društvenom razvoju. Televizijski medij prikazuje ženu ili kao pozitivnu žensku osobu ili kao negativnu žensku osobu. Pozitivnu žensku osobu medij opisuje kao tradicionalnu ženu koja ima ljepotu, usredotočenost na obitelj, podređenost partneru odnosno takve žene na prvo mjesto stavljaju rješavanje tuđih problema i ostvarivanje tuđih želja i ciljeva. Ako je žena zaposlena njezina karijera je u drugom planu dok je uvijek obitelj prva. Negativna ženska osoba se opisuje kao hladna i agresivna osoba bez morala. Dok mediji opisuju muškarce kao agresivne i borbene te uspješne na poslovnom planu. Mediji imaju snažnu ulogu djelovanja na ljude odnosno pojedince koji se mogu podijeliti na intenzivne, prosječne i povremene. Intenzivni gledatelji su konzervativniji prema ženama i muškarcima od ostalih. Televizijski medij opisuje žensku ovisnost i mušku neovisnost, žensku nestručnost i mušku dominaciju, žensku usmjerenost na privatne poslove u odnosu na mušku usmjerenost na javne poslove te žene kao žrtve naprema muškom osvajanju. Medij dobrim ženama smatra supruge, majke, kućanice dok zlim ženama smatra liječnice, političarke i ostale žene sa karijerom. Zaposlene žene se ne smatra dobrim ženama jer se ne podređuju obitelji kao dobre žene.¹⁵

Ako se pokuša pratiti u kojim se temama, u medijima, najviše i kojim redosljedom pojavljuju muškarci onda na prvom mjestu je politika, slijedi umjetnost, obrana te športske teme dok se kod žena redosljed promijenio i one se pojavljuju u temama vezanim uz umjetnost, medicinu te politiku. Dodatna pažnja na muško ženske odnose treba biti na reklamnom dijelu. Televizijski medij uvelike utječe na dojam i mišljenje osoba vezano za muškarce i žene. Muškarci reklamiraju lijekove, novine te časopise, glazbene

¹⁵ Smiljana Leinert Novosel, 1999., Žena na pragu 21.stoljeća, 121-124.str.

dogadaje dok žene reklamiraju sredstva za pranje rublja, hranu i šampone. Žene reklamiraju proizvode kojima se služe za čišćenje kućanstva. One su emocionalnije od muškaraca te su usmjerene na muškarca s ciljem zadovoljenja obitelji. Žene u reklamama su mlade pa čak i dosta mlađe od muškaraca, jer se od njih očekuje da budu lijepe, dotjerane i privlačne i to se stavlja u prvi plan, dok je sve drugo manje važno. Medijski program najviše realiziraju i planiraju žene, ali ih se duplo manje pojavljuje u samom programu. Muškarac je u medijima prikazivan kao dominantna osoba i zaštitnik žena.¹⁶

4.3. POLOŽAJ ŽENA U POLITICI

Kada je završio Drugi svjetski rat žene su se manje uključivale u politiku nego muškarci. Do tog zaključka se došlo prema čestim temama razgovora kod žena odnosno rijetkim temama vezanih uz politiku, politička zbivanja te pojedine političke stranke. Francuska je kroz više godina pratila trend zainteresiranosti odnosno nezainteresiranosti politikom žena i muškaraca. U Francuskoj je kroz to vrijeme istraživanja dolazilo do promjena i postupno se smanjivala razlika zainteresiranosti politikom između žena i muškaraca. U početku vidljivo velika razlika većeg interesa muškaraca za politiku u odnosu na ženski interes se postupno smanjivala, tako da se sada postotak zainteresiranosti neprestano približava.¹⁷

U različitim zemljama različito razmišljaju o politici stoga u Španjolskoj o političkoj temi skoro ni ne raspravljaju dok su u Belgiji političke teme bliskije ljudima. U Grčkoj svaka treća žena ne želi raspravljati o politici, dok u Danskoj, Nizozemskoj i Francuskoj žene uopće ne žele raspravljati o političkim temama kada se nalaze sa prijateljima. Prema raznim istraživanjima dolazi se do jednakog rezultata a taj je da su muškarci uvijek više zainteresirani za politiku i političke teme od ženskog dijela dok je u

¹⁶ Smiljana Leinert Novosel, 1999., Žena na pragu 21.stoljeća, 128-131 str.

¹⁷ Smiljana Leinert Novosel, 1999., Žena na pragu 21.stoljeća, 133str.

Hrvatskoj drugačija situacija i to da se skoro svaka osoba smatra povezanim na neki način sa političkom strankom te muško ženske razlike ne postoje. Danas više ne postoji razlika vezana za količinu povjerenja u politici odnosno da li se više vjeruje muškarcima ili se više vjeruje ženama. Interes za politiku zapravo ovisi o državi odnosno žene u nisko razvijenim državama su više bazirane na dom, kućanstvo i djecu te će tu biti manja zainteresiranost za politiku u odnosu na visokorazvijene zemlje gdje moderno društvo ne stavlja razliku na muško ženski spol. Žene se u puno većem broju uključuju u politiku iako su na tom području muškarci još uvijek najbrojniji. Osobe srednjih godina su najviše zainteresirane za politiku te se žele uključiti u političke aktivnosti. Rast interesa žena za politiku je potaknut zapošljavanjem ali i vrstom radnog mjesta na kojemu se žena nalazi.¹⁸

Žene su se kroz godine najviše borile sa društvenim normama u kojima su one bile i braniteljice i hranitelj obitelji i osobe sa financijskim problemima te stresom. Svi govore o rješavanju ženskog problema, a nitko ne uključi u temu samu ženu da se izjasni i veli svoje pravo mišljenje. One i danas imaju probleme u politici, jer iako stranke imaju konkretne programe još uvijek imaju probleme sa razumijevanjem politike vezane uz žene. Iako se žene sve više uključuju u politiku njihovo sudjelovanje se smatra skromnim. Kako bi se lakše razumio i objasnio odnos žena i politike, počele su se prikupljati informacije vezane za opću politiku prema ženi u društvu, te o odnosu prema ženama u njihovoj vlastitoj stranci. Političke stranke koje zastupaju stajalište vezano za opću politiku stranke prema ženi u našem društvu iznose tezu da je nepotrebno posebno naglašavati brigu za žene i njihove probleme dok suprotno tome druge političke stranke, prvenstveno SDP, smatraju vrlo značajnom zadaćom da obrati pažnju ženama u vlastitoj stranci. U prvoj skupini se može uočiti spontanitet problemu odnosno vjerovanje da će se kroz rješavanje općih problema automatski riješiti i svi problemi vezani uz žene, a u drugoj skupini je stavljen akcent na aktivnost problemu odnosno za

¹⁸ Smiljana Leinert Novosel, 1999., Žena na pragu 21.stoljeća, 139-152str.

njih je primarno da to naglašavaju i pokušaju konkretno riješiti. Žene kao majke i obitelj imaju veliku važnost za sve stranke na području Hrvatske. Vlast pokušava u potpunosti osigurati zaštitu obitelji kakva im je potrebna te se u tom procesu obitelji zbližavaju i emocionalno te duhovno i kulturno. Ženi se posvećuje briga zbog ravnopravnosti i položaja u obitelji, te smatraju da se treba vratiti radost u svaki dom. Političke stranke se također bore da žena može izabrati za koje zanimanje će se školovati ili ako se odluči biti domaćica i voditi brigu oko djece i obitelji, u svakom slučaju daje joj se izbor. Stranke se glasno izjašnjavaju da su protiv pobačaja te ga smatraju štetnim ali ga ne žele zakonski zabraniti.¹⁹

¹⁹ Smiljana Leinert Novosel, 1999., Žene na pragu 21.stoljeća, 159-164.str.

5. PSIHOSOCIJALNA POMOĆ MUŠKARCIMA I ŽENAMA

Pomoć ženama je najviše bilo organizirano u grupama kroz razgovore pomoću kojih se htjelo postići samopomoć. Najviše su se javljala pitanja vezana uz žene odnosno njih same, socijalizacija te njihov položaj u društvu. Jedna od najpoznatijih organizacija je bila Žene u menopauzi te Žene ovisne o lijekovima. Kasnije dolaze i terapijski centri za pomoć ženama. Postoje tri smjera razvoja a to su da žene izmjenjuju svoja iskustva unutar grupe, da žene organiziraju više grupa zbog svojih zajedničkih problema te stručnjaci koji dodatno paze i pomažu drugim ženama te ujedno i vode društvene grupe odnosno sastanke. Nekad su se ženski problemi smatrali samo njezinim te društvo nije htjelo imati saznanja o tome. Socijalni radnici su imali tradicionalna mišljenja o ženama i odnosima između muškaraca i žena, problemi žena su se smatrali psihičkom vrstom problema, zdravstvena zaštita se temeljila na podjeli duha i tijela, ali samo za muškarce jer su se žene smatrale kao cjelinom te slabo promatranje nejednakog odnosa između stručnjaka i klijenta.²⁰

U 20.stoljeću u Nizozemskoj je bila prihvaćena ideja pružanja pomoći ženama te su ju počeli primjenjivati kao normalnu socijalnu skrb. Pružala se i financijska pomoć te su se radili razni projekti gdje se pomagalo ženama . organizacije su unapređivale metode rada i smanjile su ženama njihove probleme. Iako su s vremenom institucije dobrovoljno preuzele metode od organizacija one se još uvijek smatraju nezamjenjivima.²¹

Kao što se pomagalo ženama tako se i pomaže muškarcima. Pomoć muškarcima se javlja nešto kasnije u 20.stoljeću i to kao posljedica pomaganja ženama. Kao i kod žena razvijao se razgovor u grupama

²⁰ Nico van Oosten, Ineke van der Vlugt, 2004., Rod i spol u psihosocijalnom radu, 18-19.str.

²¹ Nico van Oosten, Ineke van der Vlugt, 2004., Rod i spol u psihosocijalnom radu, 19str.

zapomoć muškarcima. Na početku društvo nije prihvaćalo razgovor kao pomoć muškarcima jer se to smatralo previše ženstvenim dok su se muškarci uvijek smatrali kao jaki, oslonac, snažni i nimalo nježni. Danas su se razvili različiti programi i institucije za pomoć muškarcima koje su podijeljene na grupe i obuhvaćaju različite teme. Ako se uspoređuje pomoć ženama i pomoć muškarcima postoje razlike. Sličnost je da su pomoći kroz razgovor nastale zbog nezadovoljstva prema stereotipnim mišljenjima o muško ženskim odnosima. Najviše se obrađivala tema vezana uz muškost odnosno ženskost koja je nametnuta od samog rođenja. Kod žena se radi na poboljšanju društvenog položaja dok muškarci od svoje muškosti žele zdravlje i izoliranost.²²

Psihosocijalna pomoć za muškarce i žene se dugi niz godina prakticirala odvojeno. Na početku se počela pružati pomoć samo ženama i to skeptično jer se bojalo da bi se zaboravilo na neravnopravnost među ženama i muškaraca. Tek 1992.godine se počela povezivati psihosocijalna pomoć za muškarce i žene. Kasnije se kretalo u tom smjeru te se razvijala pomoć koja se prilagodila posebno muškarcima i posebno ženama. Prednost se ponekad davala da radnik za pružanje pomoći i klijent budu istog spola odnosno prednost je u tome što se u tom slučaju radnik lakše snađe i bolje shvati problem no međutim najčešće ženske radnice dobe muške klijente i muški radnici ženske klijente osim ako klijent želi konkretno muškog ili ženskog radnika tada mu se dozvoljava da dobi radnika kojeg želi. Kod samog osnivanja psihosocijalne pomoći se baziralo na različitosti spolova dok se kroz godina više posvećuje razlikama između spolova odnosno između muškaraca i žena. Postoje određeni čimbenici koji utječu međusobno a to su tjelesni sloj, psihički sloj, socijalno kulturalni sloj te društveni sloj. Tjelesni sloj označava tjelesna ograničenja na koja muškarci i žene različito reagiraju. Socijalno kulturalni sloj označava norme i vrijednosti koje utječu na

²² Nico van Oosten, Ineke van der Vlugt, 2004., Rod i spol u psihosocijalnom radu, 20.str.

razmišljanja o ulozi spolova odnosno razlike vrijednosti između muškaraca i žena.²³

²³ Nico van Oosten, Ineke van der Vlugt, 2004., Rod i spol u psihosocijalnom radu, 21-23str.

6. ŽENE U PODUZETNIŠTVU

U Republici Hrvatskoj se ekonomska aktivnost žena prati kroz četiri područja, a to su poduzetnička aktivnost u užem smislu, zaposlenost, plaće i zaposlenost žena, zastupljenost u upravi te vlasništvo gospodarskih subjekata i uključenost u poticajni sustav. Nekim pokazateljima se primjećuju razlike u poduzetničkoj aktivnosti između muškaraca i žena. U Europskoj uniji je bilo 1,86 puta više muškaraca nego žena koji su bili poduzetnički aktivni. Tu se ne ubrajaju Austrija, Cipar, Danska, Malta te Bugarska, dok je u Hrvatskoj 2013.godine 2,24 puta više muškaraca nego žena bilo poduzetnički aktivno.²⁴

U Republici Hrvatskoj žene se upuštaju u poduzetničke aktivnosti češće od muškaraca. Jedan od razloga je npr. dugotrajna nezaposlenost. Istraživanjem se došlo do rezultata da žene također imaju i višu razinu straha od propasti te nižu razinu samopouzdanja. Drugo analizirano područje je zaposlenost odnosno plaće i nezaposlenost žena. Što se tiče zaposlenosti, postoje razlike s obzirom na rodnost tako da postoje muške i ženske djelatnosti. Muške bi bile rudarstvo, građevinarstvo te npr. opskrba vodom gdje je udio žena veoma malen, dok bi ženske bile socijalna skrb, obrazovanje te zdravstvena zaštita gdje je udio žena znatno veći.²⁵

U 2011.godini na temelju istraživanja došlo se do zaključka da su žene diskriminirane s obzirom na razinu plaće te je bruto plaća žene bila za 10% manja od bruto plaće muškaraca. Kod same nezaposlenosti puno veći postotni udio imaju žene, ali ona varira od županije do županije. U dobnoj skupini od 25 do 40 godina je udio nezaposlenosti žena najveći, obzirom da su to godine kada je za očekivati da će žene stvoriti obitelj i postati majke, te su izloženije riziku siromaštva od muškaraca. Područja s višom zastupljenosti žena su financije i kontrola kvalitete dok je područje s jednakom

²⁴ Vlada Republike Hrvatske, 2014-2020., Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj, 5-9str

²⁵ Vlada Republike Hrvatske, 2014-2020., Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj, 9-11str.

zastupljenošću nabava. Žene kasnije ulaze na upravljačke funkcije te ujedno i ranije odlaze s tih funkcija, dok je udio visokoobrazovanih žena veći od udjela muškaraca. Visokoobrazovane žene imaju manju natjecateljsku prednost koju muškarci imaju na tržištu rada. Postoji puno žena koje imaju potencijale za upravljačke pozicije, ali svejedno ostaju podzastupljene. Tako je na sveučilištu oko 55 % žena među asistentima, dok ih među redovnim profesorima ima svega 28%.²⁶

U 2012.godini udio žena vlasnica trgovačkih društva je oko 26%, dok je udio žena u obrtu 32%. Analiza Strategije za razdoblje od 2010. do 2013. potvrđuje izgradnju širih okvira poduzetništva žena zbog nedostatka istraživanja o poduzetništvu žena, politike u odnosu na programe za razvoj poduzetništva, podatke i prikupljanje podataka, razvoj međusektorskih politika te praćenje i vrednovanje. Razvijanje poduzetničkih aktivnosti žena zahtijeva određivanje javne politike u kojoj se mora doprinositi ostvarenju cilja. Neki od ciljeva su ciljevi javne politike, umreženost vladinih politika, dugoročne vizije te regionalne dimenzije. Ciljevi javne politike uključuju žene u poduzetničkim aktivnostima, porast udjela poduzeća pod ženinom inicijativom. Umreženost podrazumijeva veće obrazovanje žena, veću dostupnost financijskim resursima te samozapošljavanje. Uključivanje žena u poduzetničke aktivnosti zahtijeva umreženost. Uključenost ovisi o mnogo raznih čimbenika, dok većina čimbenika zahtijeva više vremena kako bi riješili prepreke. Izvori informacija o ženskom poduzetništvu su djelomični i nepotpuni. Sustavno praćenje postignuto je u odnosu na programe poticanja poduzetništva u kojima sudjeluju žene.²⁷

Financiranjem poduzetnica podupiru se razni projekti te im je olakšano dobivanje povoljnih kredita te sufinanciranje. Svaka strategija sadrži vremensku dimenziju odnosno srednjoročnu i dugoročnu dimenziju u područjima djelovanja odnosno u javnoj politici, interesu žena te

²⁶ Vlada Republike Hrvatske, 2014-2020., Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj, 12-13str

²⁷ Vlada Republike Hrvatske, 2014-2020., Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj, 23-25str

infrastrukturi. Da bi se poboljšala usklađenost javne politike, treba se primijeniti nekoliko mjera kao što su povezanost radne skupine i koordinacije, povezivanje izvora informacija te stvaranje poticajnog okruženja. Kod radne skupine treba se ojačati rad te proširiti dionicama, treba se odrediti organizacija, odgovorna osoba, odgovarajuća vlast te se treba utvrditi početno stanje za realizaciju. Kod povezivanja izvora informacija treba se osigurati trajni izvor informacija o ženskom poduzetništvu za potrebe donošenja javnih politika te praćenje promjena u zapošljavanju. Kod stvaranja okruženja analizira se pravni okvir poduzetničkih aktivnosti te se utvrđuju posebni problemi koje imaju žene kao što su radno i pravnoadministrativne prepreke. Što se tiče poboljšanja podrške ženskom poduzetništvu, ima nekoliko mjera kao što su potpora ženskom poduzetništvu, poslovnom umrežavanju, obrazovanju te povoljnom financiranju. Kod potpora poduzetnosti treba se osigurati podršku za prijelaz od socijalne pomoći do samozapošljavanja te osigurati prijelaz od samozapošljavanja do poslodavca dok poslovno umrežavanje zahtijeva jačanje sudjelovanja žena u formuliranju politika te uključivanje žena u mreže poduzetnica.²⁸

U obrazovanju se jača izobrazba za poduzetništvo odnosno za upravljanje poduzećem i upravljanje rastom te se ujedno razvijaju i novi modeli osposobljavanja. Povoljno financiranje zahtijeva razvoj novih oblika financiranja te poboljšavanje pristupa žena oblicima financiranja. Uvođenje poduzetništva žena u infrastrukturu sastoji se od savjetovanja na regionalnoj razini, podrške poduzetništva žena te pružanja stručne potpore za ženske projekte. Kod savjetovanja treba izgraditi usluge savjetovanja ženama kao što su organizacija seminara te poticanje projekata. Podrška ženskom poduzetništvu podrazumijeva poboljšanje suradnje s lokalnim i područnim samoupravama te jačanje institucije za povećanje stručne podrške ženama. Promocija ženskog poduzetništva podrazumijeva komunikacijske aktivnosti te promocije mreža i razvoja ženskog poduzetništva. Izrađuje se plan

²⁸ Vlada Republike Hrvatske, 2014-2020., Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj, 32-34str

komunikacije, organiziraju se konferencije, skupovi, drugi oblici promidžbe te se treba osigurati medijska promocija i izrađivanje kataloga s primjerima poduzetnica.²⁹

²⁹ Vlada Republike Hrvatske, 2014-2020., Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj, 34str

7. DISKRIMINACIJA

Diskriminacijom se može smatrati postupak koji se prema određenim ljudima neopravdano ponaša drugačije odnosno drugačije nego prema drugim osobama vezano uz dob, rasu, spol, vjeru ili čak bračnog stanja. Ona je zabranjena međunarodnim propisima o ljudskim pravima pa se je može smatrati kao loše razlikovanje koje nema razumno opravdanje. Najvažnije konvencije koje se bave diskriminacijom su Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije odnosno CERD te Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena odnosno CEDAW. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima objašnjava kako je zabrana diskriminacije na bilo koji način odnosno kao što su rasa, boja , spol , jezik ili vjera.³⁰

Isto tako Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda zabranjuje diskriminaciju 1950.godine temeljenu na Konvenciji. Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima isto zabranjuje diskriminaciju te da će se ugovor koristiti bez ikakve diskriminacije vezana uz rasu, spol, dob i slično. Međunarodna konvencija želi ukinuti sve rasne diskriminacije a to je zapravo različitost te ograničavanje ili prednost temeljena na rasi ili boji. S diskriminacijom je povezan način na koji ljudi vide različita ljudska obilježja te se to može bolje objasniti na primjeru kada poslodavac ne želi uzeti ženu na radno mjesto samo iz uvjerenja da ga žena neće obavljati dovoljno dobro kao muškarac te da se neće snaći jednako efikasno i brzo kao muškarac. Žene su uvijek bile diskriminirane s razlogom što su se od povijesti smatrale primarno kao roditelje i majke te žene koje se brinu za cjelokupno kućanstvo.³¹

³⁰ Vasiljević Snježana, 2011. Slično i različito- diskriminacija u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj, 21-22str.

³¹ Vasiljević Snježana, 2011. Slično i različito- diskriminacija u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj, 22-23str.

Tu se javlja i pojam spolnost u kojoj se objašnjava razlika između spola i roda koje se vežu uz feminizam. Kada se koristi izraz spol označava se ljudska vrsta dok se rod koristi kod razlikovnih osobina vezane sa okolinom i odgojem. U hrvatskom jeziku se kod spola koriste izrazi muško i žensko dok kod roda muškarac i žena. Rod zapravo predstavlja vlastiti identitet dok rodni identitet smatra rodno određivanje koje ne ovisi uvijek o spolu koji je upisan kod rođenja. Ujedno se mora spomenuti i termin rodna sloboda koja ljudima daje slobodu izražavanja kako pojedinac sam izabere.³²

7.1. VRSTE DISKRIMINACIJE

Diskriminacija se može podijeliti na izravnu diskriminaciju, neizravnu diskriminaciju, institucionalnu diskriminaciju te pozitivnu diskriminaciju. Izravna diskriminacija predstavlja diskriminaciju koja se javlja u trenucima kada se prema osobama postupa lošije u odnosu na osobe suprotnog spola (npr. poslodavac je ponovio natječaj za rukovodeće radno mjesto jer se za to radno mjesto pojavila kvalificirana žena, a on želi muškarca jer je on odlučniji i sposobniji) dok je neizravna diskriminacija vrsta diskriminacije kada se osobe jednog spola stavljaju u nepovoljniji položaj u donosu na osobe drugog spola (npr. organiziranje tečajeva za osposobljavanje izvan radnog vremena i to najčešće u noćnim satima, pa na taj način većinom žene ne mogu prisustvovati ili samohrani roditelji). Institucionalna diskriminacija je vrsta diskriminacije koja se javlja u poduzećima koje svojom strukturom stvaraju učinke diskriminacije (npr. nedostatak odgovarajućih zamjena za stepenica za invalide), te postoji i pozitivna diskriminacija koja je zapravo više mjera kojima se želi uravnotežiti jednakost u praksi (npr. kod zapošljavanja romi imaju prednost). Ona je skup pozitivnih elemenata u kojima osobe mogu jednako sudjelovati u životu kao i suprotni spol i time biti ravnopravne a ne diskriminirane. Postoji više različitih diskriminacija te se svakoj diskriminaciji

³² Vasiljević Snježana, 2011. Slično i različito- diskriminacija u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj, 23-26.str.

posebno treba posvetiti vrijeme i proučiti nedostatke. S time se može zaključiti da se diskriminacija može podijeliti na dva pristupa. Prvi pristup je temeljem na određenom događaju dok je drugi pristup vezan uz povijesnu i društvenu temu. Diskriminacija je okrenuta prema karakteristikama osoba iako su većina njih i nasljedne karakteristike. U takve karakteristike spadaju dob i spol te rasa dok su manje uočljive karakteristike spolna orijentacija ili politički smjer.³³

7.2 DISKRIMINACIJA S GLEDALIŠTA FEMINIZMA

Da bi se lakše objasnila diskriminacija treba se sagledati i sa strane feminizma odnosno da se lakše razumije spolna diskriminacija koja se ne događa samo ženama crnkinjama već svih rasa. Jedna od njihovih teorija je da je patrijarhat zapravo muška dominacija te da se žene s time ponižavaju te se prema njima odnosi kao da su manje vrijedne. Dugi niz godina je upravo muška dominacija nije dozvoljavala ženama da se razvijaju te da razmišljaju o sebi kao jednake muškarcima. U određenom vremenskom razdoblju tu se umiješala i Crkva koja je također smatrala da su svi različiti te da je u redu biti nejednak i neravnopravan jer postoje neki koji su bolji od drugih.³⁴

Feminizam se počeo razvijati krajem 60-ih godina kao kritika pravne znanosti koja se razvijala zajedno sa drugim dijelovima pravne znanosti, te je bila utemeljena na borbi za prava crnaca. On se mogao dijeliti na nekoliko faza a to su faza istosti, faza različitosti, faza raznolikosti te faza postfeminizma. Kod faze istosti glavni cilj je bio da žene budu jednake pred sudom kao i muškarci. Kod faze različitosti se došlo do zaključka da se cilj faze istosti

³³ Vasiljević Snježana, 2011. Slično i različito- diskriminacija u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj, 26-27.str.

³⁴ Vasiljević Snježana, 2011. Slično i različito- diskriminacija u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj, 40-42.str.

neće ostvariti osim ako se ne promjeni pravni sustav, te da se žene uvrste u liberalni sustav i da samo formalna jednakost ne znači da će žene imati stvarnu jednakost. Iz faze različitosti razvio se i radikalni feminizam koji se bavi pitanjima ravnopravnosti muškaraca i žena. Faza raznolikosti se smatra kritikom prošlih faza, a bazira se na različitost između žena. U zadnjoj fazi odnosno faze postfeminizma se naglašava misao da je feminizam dosegao vrhunac promjene prava i postizanja jednakosti žena. I danas još uvijek se osjeti ostatak diskriminacije ali je pokušava to potlačiti te gledati na ljude kao na jednake.³⁵

Problem politike kod jednakosti su razlike među skupinama gdje se uzima u obzir radno mjesto i pristup politici i njezinoj moći. Politici koja zanemaruje te razlike se nameće predbacivanje i ljutnja od drugih političkih strana. Standardi koji procjenjuju određene osobe za političke položaje i više položaje se baziraju na sposobnosti, vrijednosti te raznim ponašanjima koja se smatraju tipična za takav položaj u društvu. Kritičari smatraju da se politika ne bi smjela zamijeniti politikom koja je svjesna razlika između određenih rodni skupina. U većini slučajeva nepravdu prema određenim rodni skupinama se može spriječiti ako se istaknu važnosti i prednosti te rodne skupine. Stoga se može doći do zaključka da politika koja prihvaća razlike među rodni skupinama se ne može koristiti za diskriminaciju vezanu za politička prava te građanska prava. Druge teorije kao što je biološka ili kulturološka imaju drugačiji pristup diskriminaciji. Zajedničko im je da je muškarac agresivan te da želi dominirati što je dokazano i kroz povijest. Biološka teorija smatra da agresivno ponašanje muškarca nije samo genetski već i društvo odnosno način odgoja. Agresivno ponašanje se u određenom

³⁵ Vasiljević Snježana, 2011. Slično i različito- diskriminacija u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj, 42-43str.

društvu smatra normalno i stil života dok se drugo društvo zgraža i smatra suvišnim i nepotrebnim.³⁶

Feminizam se ne smije smatrati samo teorijom ili samo političkom praksom. Ako se gledaju razlike između teorije i političke prakse važno je znati da se praksa bazira na teorijskom shvaćanju svijeta odnosno prirodu žena, njihovo iskustvo, dominaciju od strane muškaraca ali ona stalno teži mijenjanju odnosa u određenom društvu. Žene u različitim rasnim skupinama doživljavaju različita iskustva vezana uz podređenost i dominacije. Važno je imati mišljenja žena iz različitih rasnih skupina kako bi se teorije mogle bazirati na konkretnim mišljenjima i tezama a ne samo na jednom primjeru koje druge žene iz rasnih skupina ne mogu primjenjivati.³⁷

Postoji još jedno gledište na diskriminaciju i to s gledišta rasizma. Rasizam je u povijesti pamćen po progonima Židova, te se kasnije u 16.stoljeću rasizam jako raširio pod utjecajem Španjolske, prvenstveno prema starosjediocima osvojenih država, a kasnije i prema crncima koji su dovezeni u Ameriku kao roblje, te ih se sve smatralo osobama niže klase i manje vrijednima. Sami uzroci rasizma su zapravo loša ili nikakva zaštita od strane pravnog sustava, te diskriminacija i psihološko zlostavljanje. Rasizam je zapravo određeno uvjerenje o tome tko je vrijedniji a tko manje vrijedan, te se još vjeruje da je to sve podržano od strane Boga i da se to mora poštivati bez preispitivanja i sumnje u netočnost definicije rasizma. Diskriminacija se provodi od strane jače rase koja se nalazi na višoj hijerarhijskoj ljestvici društvenog poretka i tada jače rase kontroliraju slabije rase. Stoga se rasizam može podijeliti na nekoliko razina a to su osobna razina , međuljudska razina, kulturna razina te institucionalna razina. Rasističko nasilje je velika posljedica koja je vezana uz

³⁶ Vasiljević Snježana, 2011. Slično i različito- diskriminacija u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj, 45-50str.

³⁷ Vasiljević Snježana, 2011. Slično i različito- diskriminacija u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj, 51-52str.

fizička nasilja radi boje kože. Zajednica odnosno država pokušava urediti drugačiji sustav i razmišljanje ljudi no iako raznim izmjenama u politici i političkom sustavu rasizam još uvijek postoji, te čak dobiva nove vrste, a jedna od tih je politika etničkog čišćenja koja zapravo govori o ubojstvima manje vrijednih života.³⁸

7.3. NIŽE PLAĆE KOD ŽENA

Najčešći razlog niže plaće kod žena je slabo obrazovanje odnosno niža vrsta obrazovanja, te njihova specijalizacija za manje vrijedna zanimanja. Iako se razlike između plaća žena i muškaraca smanjuju kroz godine, još uvijek su vidljive. Danas se radom smatra stalno usavršavanje i predanost poslu. Kada se neke vrste poslova označe kao ženski poslovi, samim time visina plaće pada. Žene, ako i rade na istom mjestu kao i muškarci, manje imaju šanse za napredovanjem od muškaraca. Kod usporedbe Hrvatske sa drugim zemljama srednje Europe može se vidjeti velika razlika u plaćama odnosno kod nas je niska razlika u plaćama. Žene koje imaju djecu, te su zaposlene kod privatnika, imaju nižu plaću nego žene koje nisu roditelji i muškaraca. Najveća razlika u plaćama je povezana sa razinom nezavršenog obrazovanja. Može se reći da su žene najmanje plaćene u proizvodnji tekstila, odjeće, obuće, trgovini, ugostiteljstvu, obrazovanju, te socijalnoj skrbi dok su plaće žena najviše u građevinarstvu i rudarstvu s razlogom što su u tim područjima zaposlene žene koje imaju viši stupanj obrazovanja.³⁹

³⁸ Vasiljević Snježana, 2011. Slično i različito- diskriminacija u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj, 53-54str.

³⁹ Mirjana Adamović, 2011., Žene i društvena moć, 121-125.str.

8. ANKETA O RODNIM RAZLIKAMA U POSLOVANJU

Predmet istraživanja ovog znanstveno-istraživačkog rada su rodne razlike u poslovanju. Istražuje se kako bi se dobilo rezultate vezane za doživljavanje rodni razlika u poslovnom okruženju muškarca i žena te su postavljene tri hipoteze:

H1: Muškarci zaposleni na području Varaždinske županije u poduzećima privatnog sektora ne doživljavaju rodne razlike u poslovnom okruženju.

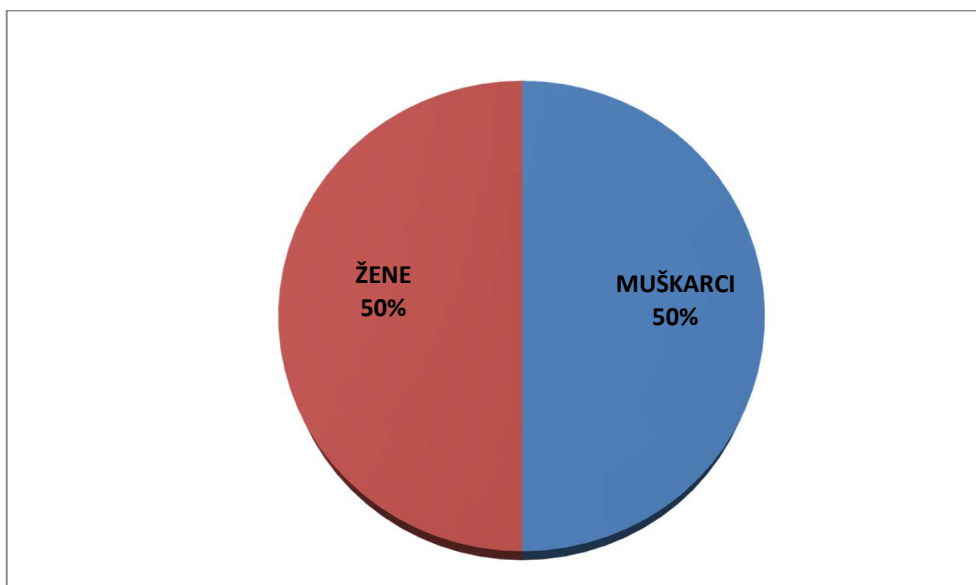
H2: Žene zaposlene na području Varaždinske županije u poduzećima privatnog sektora doživljavaju rodne razlike u poslovnom okruženju.

H3: Postoje značajne razlike u mišljenjima muškaraca i žena zaposlenih u privatnom sektoru Varaždinske županije oko postojanja rodni razlika u poslovnom okruženju.

Problem istraživanja su rodne razlike u poslovanju odnosno kako pojedini rod doživljava poslovno okruženje, slično ili različito, doživljavaju li razlike među rodovima u poslovanju te kakvo mišljenje pojedini rod ima glede položaja vlastitog roda i onog drugoga. Cilj ovog istraživanja je ispitati postoje li rodne razlike u doživljaju ili položaju zaposlenika u privatnom sektoru Varaždinske županije.

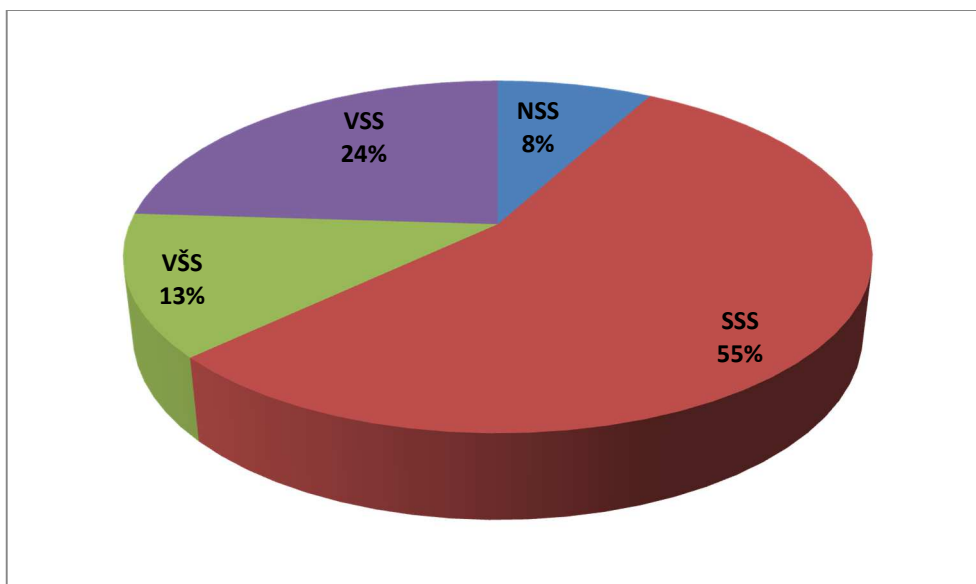
Istraživanje o rodnim razlikama u poslovnom okruženju provedeno je tijekom veljače 2016. godine putem Google dox alata. Uzorak je bio prigodan, anketiranju je pristupilo 200 ispitanika, 50% žena i 50% muškaraca u dobi od 20 do 60 godina s područja Varaždinske županije i to zaposlenici privatnog sektora. Za potrebe istraživanja izrađeno je anketni upitnik o rodnim razlikama u poslovanju koji se sastoji od 13 pitanja. Primijenjeno je kvalitativno istraživanje.

8.1. PRIKAZ REZULTATA ANKETIRANIH MUŠKARACA

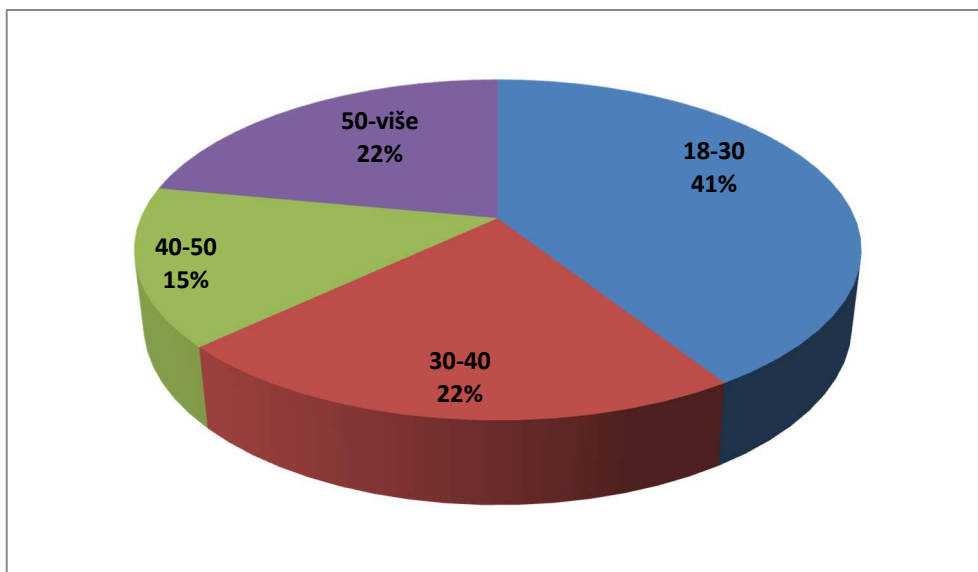
Slika 1. Spol:

Izvor: autorica

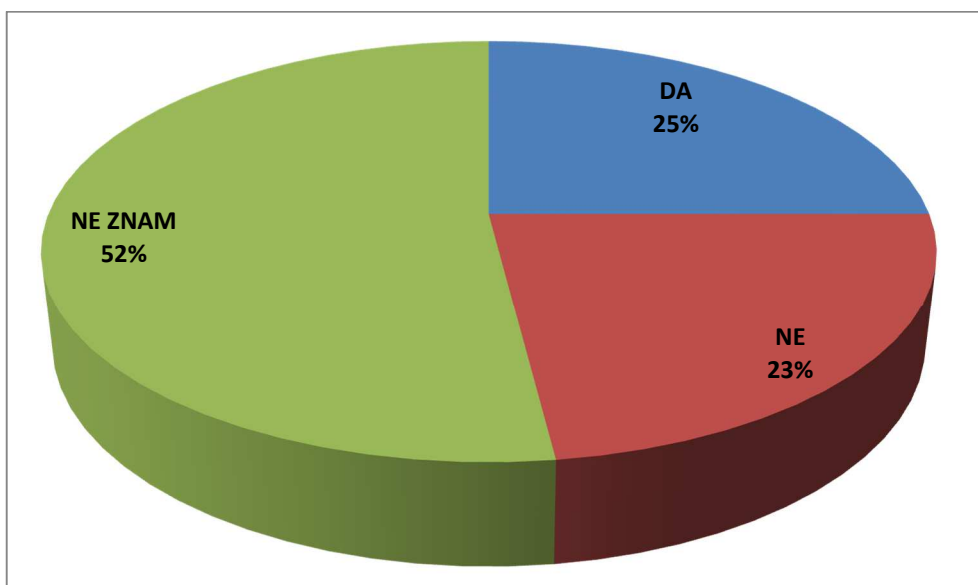
Slika 2. Stupanj obrazovanja:

Izvor: autorica

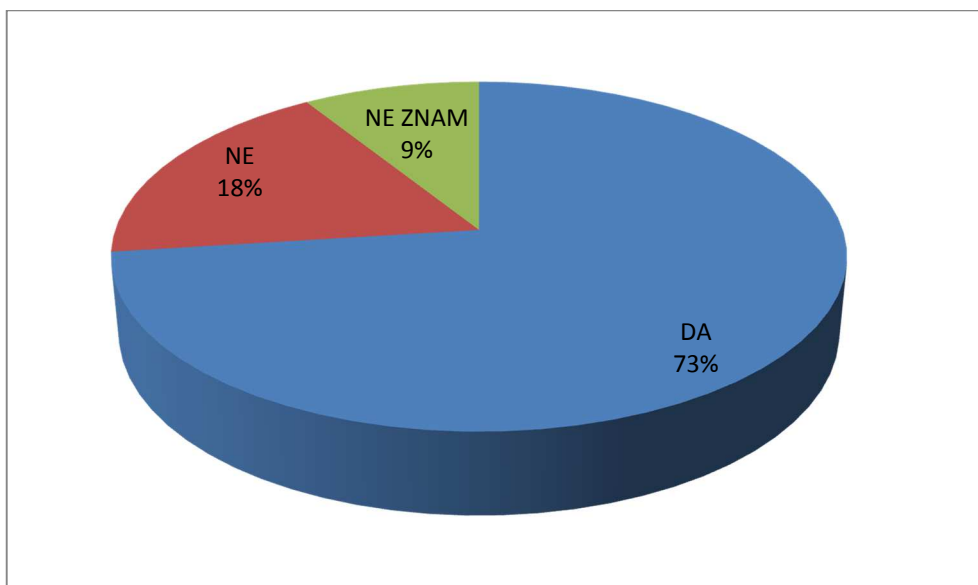
Slika 3. Godine života:

Izvor: autorica

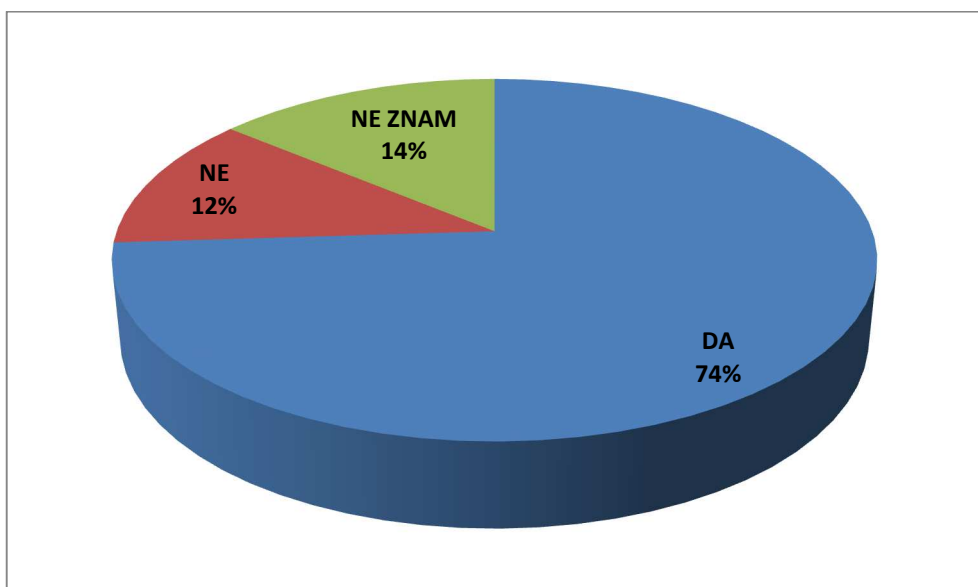
Slika 4. Postoji li u Vašoj tvrtki regulacija protiv diskriminacije na radnome mjestu?

Izvor: autorica

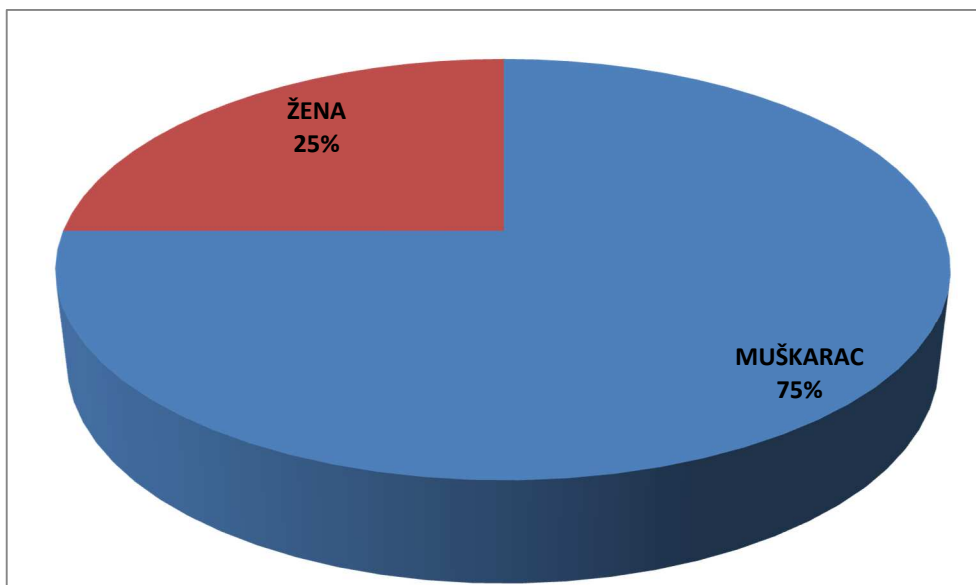
Slika 5. Smatrate li da su žene jednako sposobne kao i muškarci donositi važne odluke u poslovanju?

Izvor: autorica

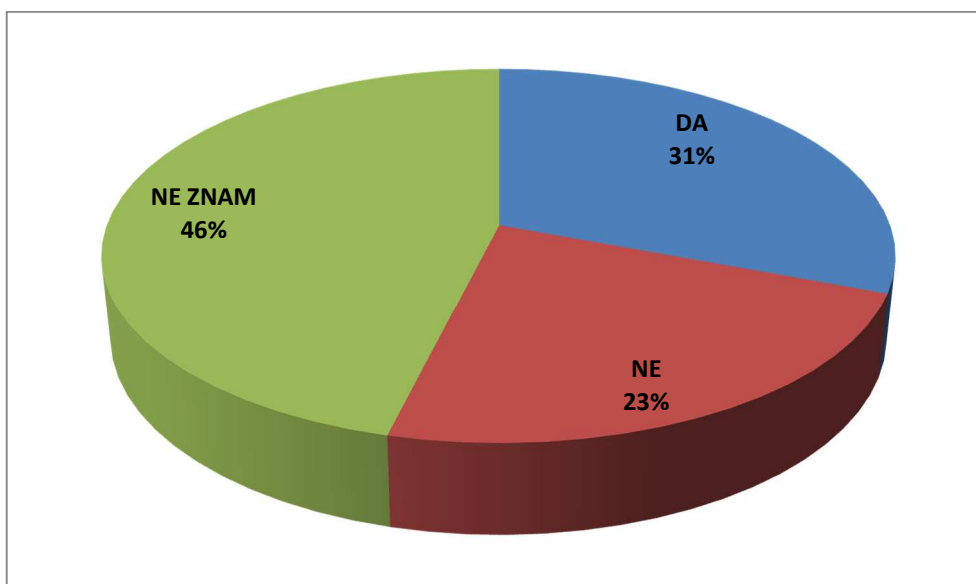
Slika 6. Smatrate li da su žene jednako pouzdane kao i muškarci u poslovanju?

Izvor: autorica

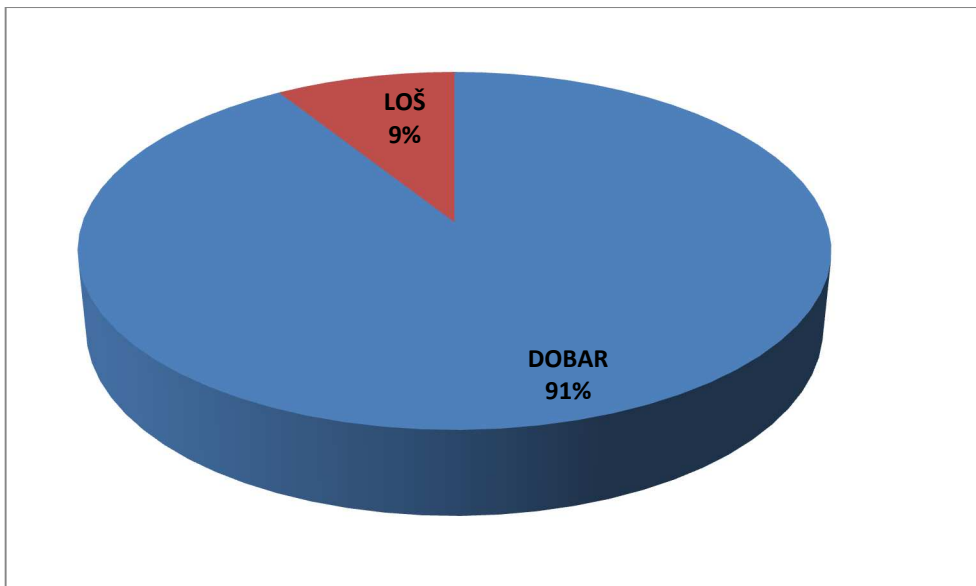
Slika 7. Je li Vaš nadređeni:

Izvor: autorica

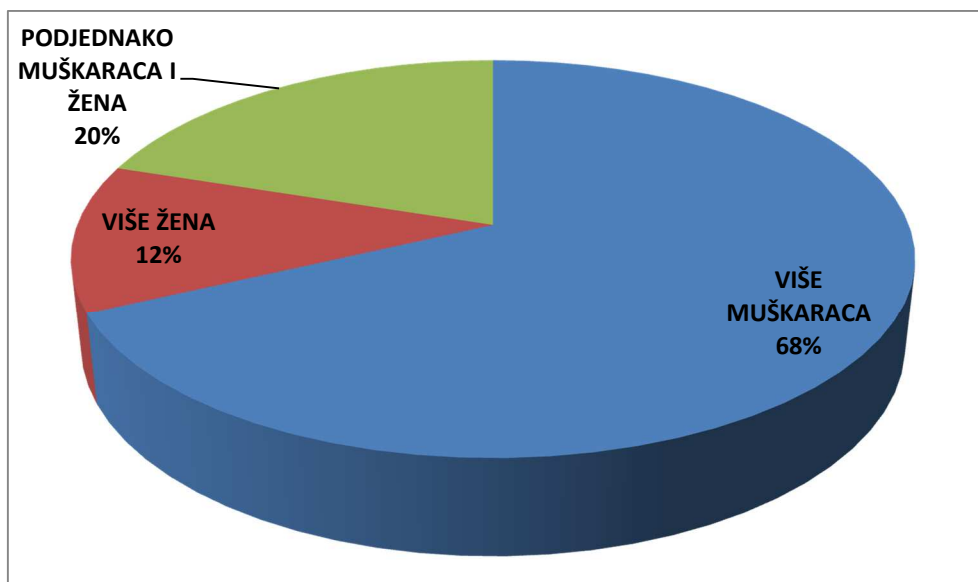
Slika 8. Ako je u prethodnom pitanju Vaš odgovor bio „žena“, smatrate li da bi se muškarac na tom položaju bolje snašao?

Izvor: autorica

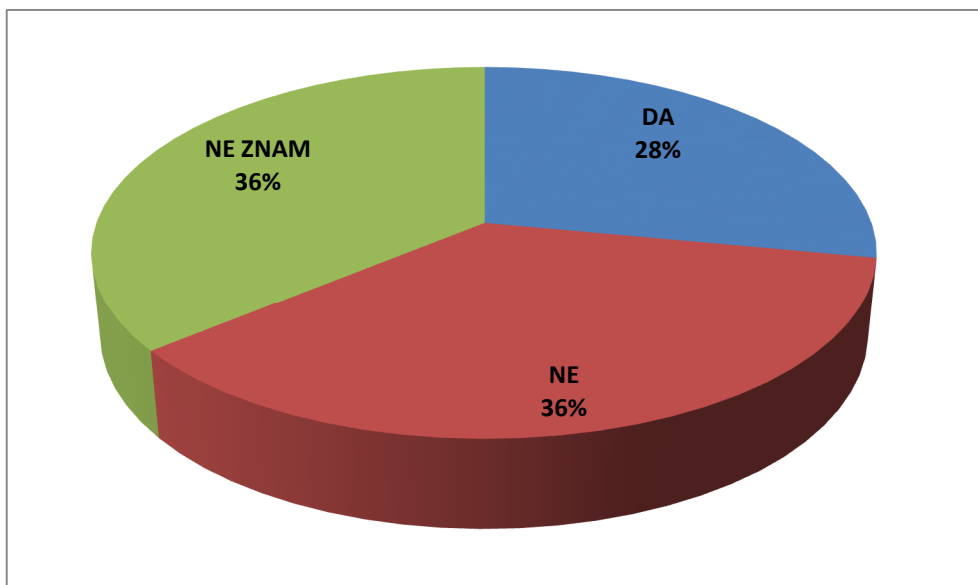
Slika 9. Kakav je poslovni odnos između nadređenog i Vas?

Izvor: autorica

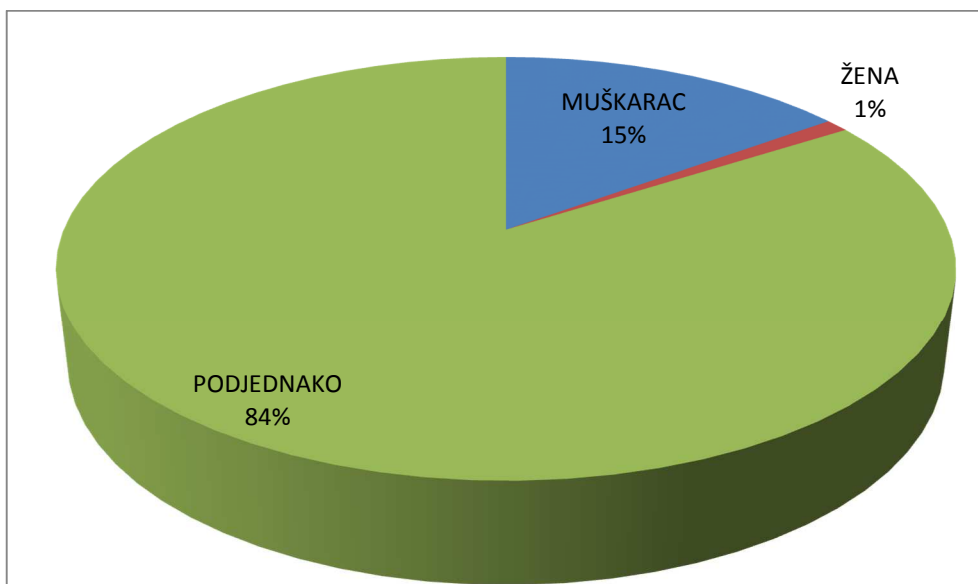
Slika 10. Je li u Vašem radnom okruženju:

Izvor: autorica

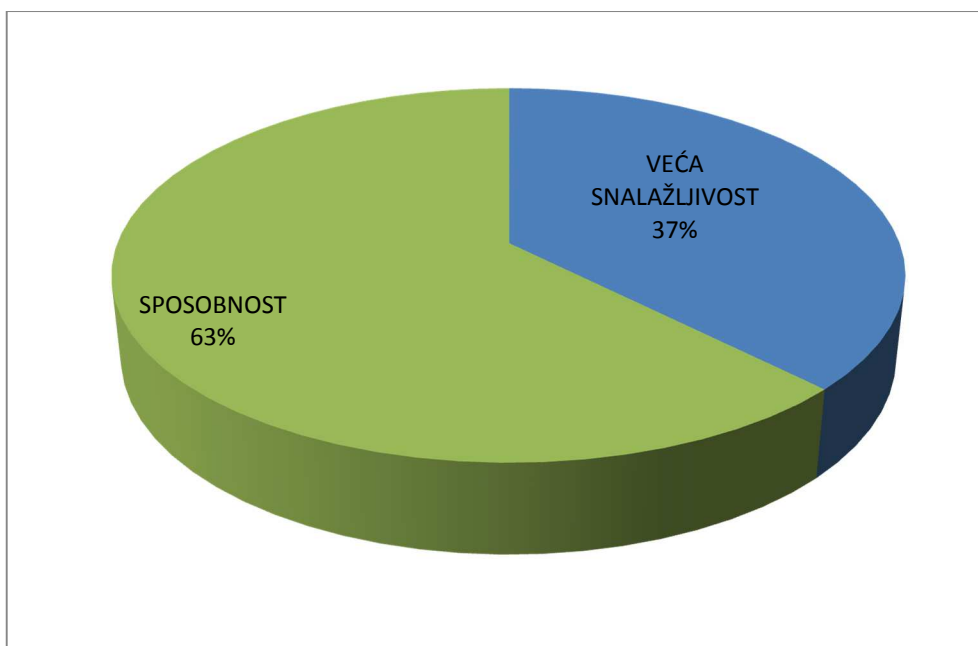
Slika 11. Smatrate li da za isto radno mjesto muškarci i žene primaju različite plaće?

Izvor: autorica

Slika 12. Veću plaću zaslužuje:

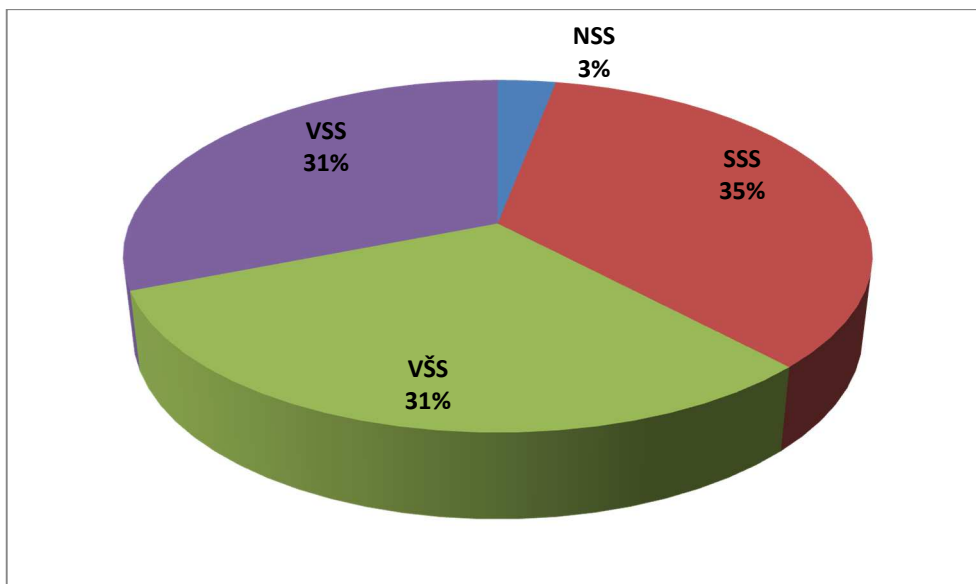
Izvor: autorica

Slika 13. Ako smatrate da veću plaću zaslužuje muškarac/žena, razlog je:

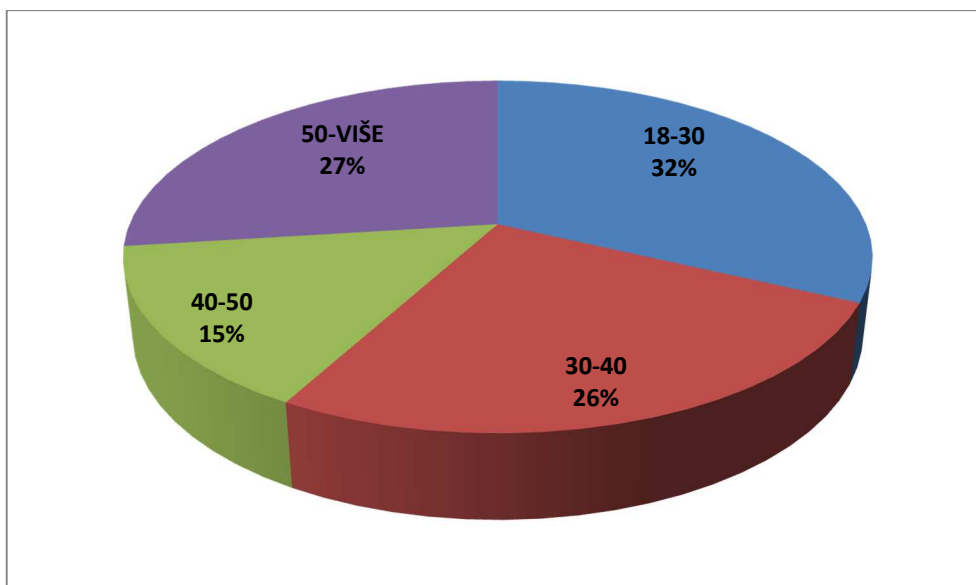
Izvor: autorica

8.2. PRIKAZ REZULTATA ANKETIRANIH ŽENA

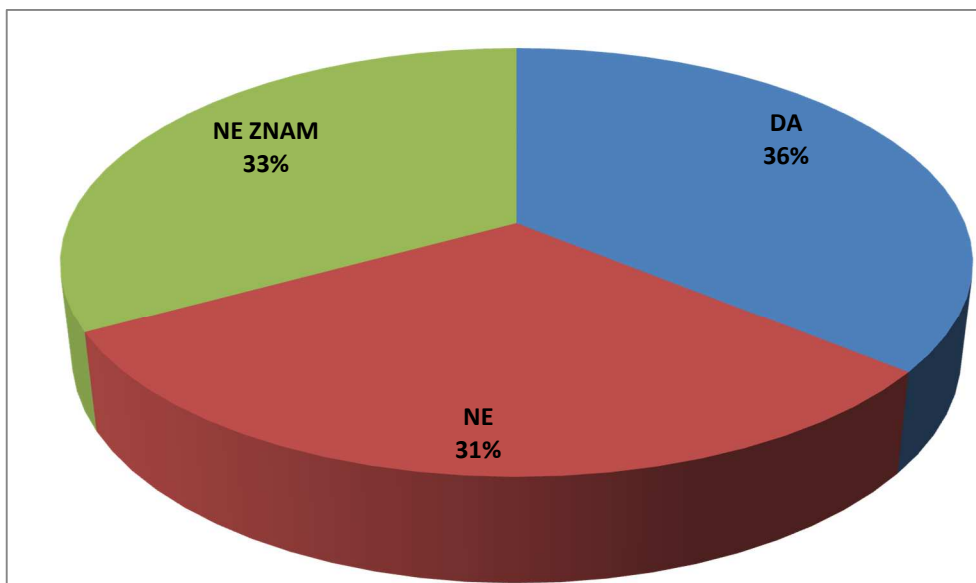
Slika 14. Stupanj obrazovanja:

Izvor: autorica

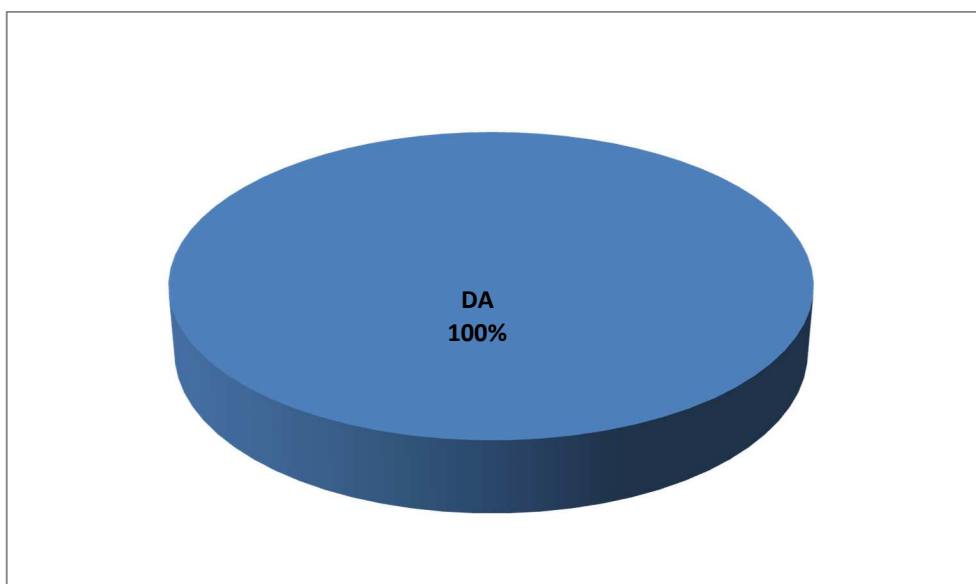
Slika 15. Godine života:

Izvor: autorica

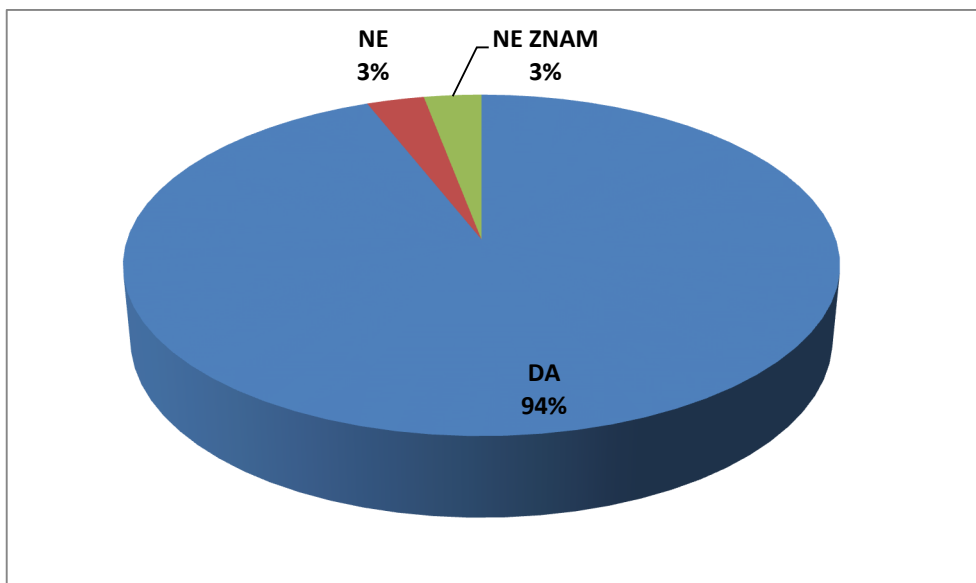
Slika 16. Postoji li u Vašoj tvrtki regulacija protiv diskriminacije na radnome mjestu?

Izvor: autorica

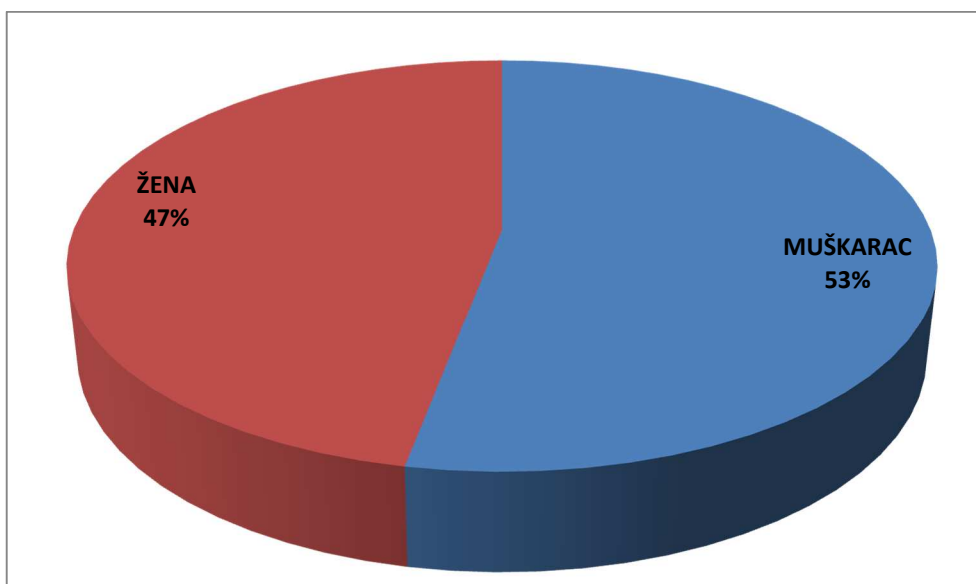
Slika 17. Smatrate li da su žene jednako sposobne kao i muškarci donositi važne odluke u poslovanju?

Izvor: autorica

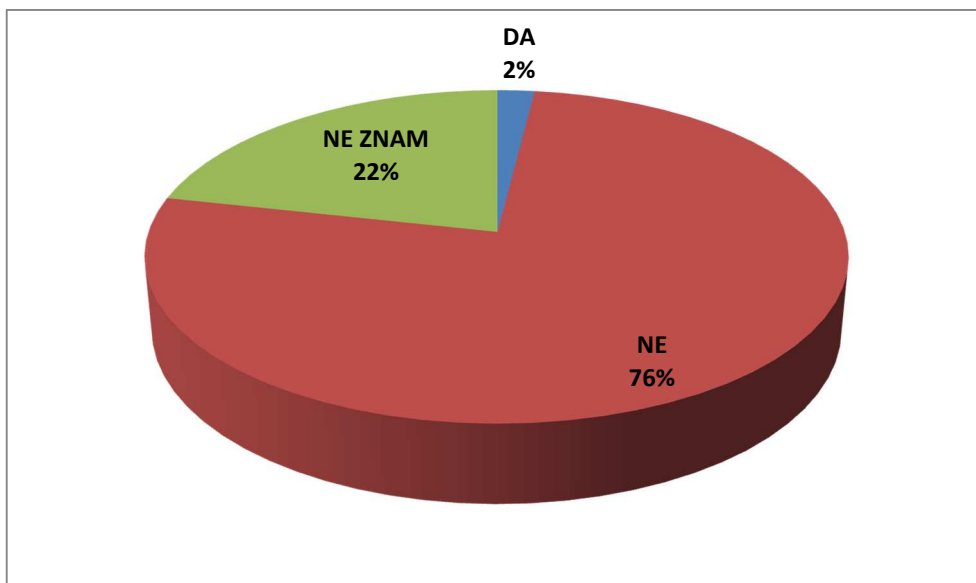
Slika 18. Smatrate li da su žene jednako pouzdane kao i muškarci u poslovanju?

Izvor: autorica

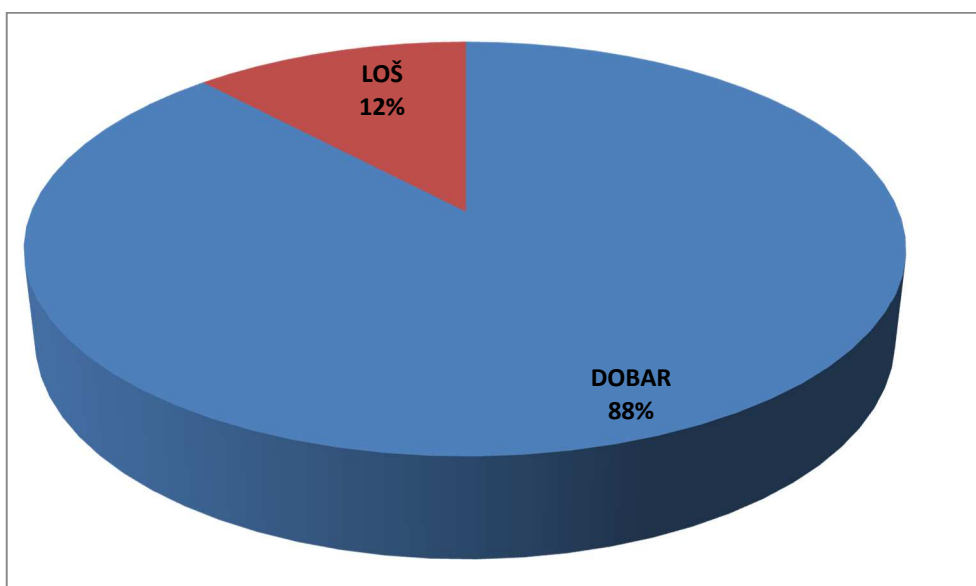
Slika 19. Je li Vaš nadređeni:

Izvor: autorica

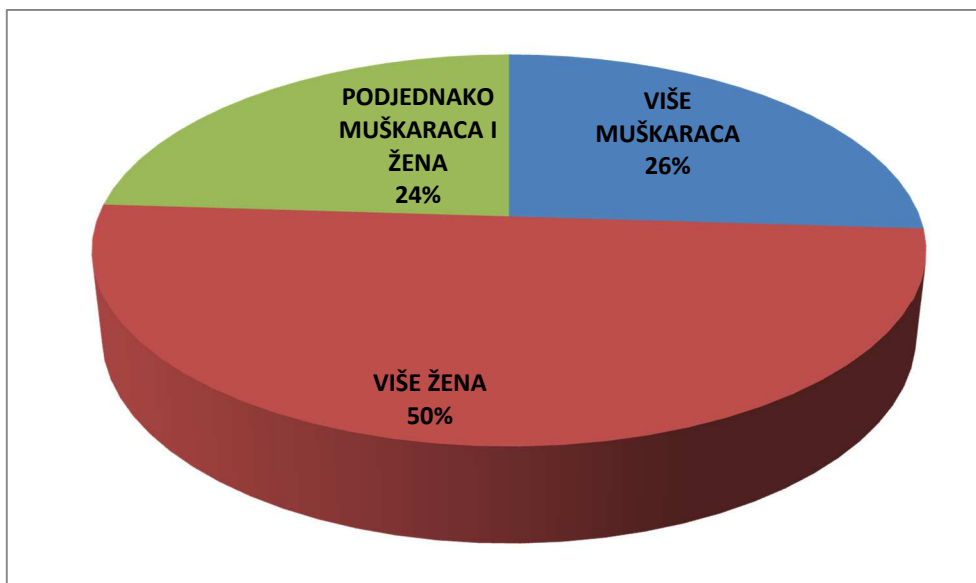
Slika 20. Ako je u prethodnom pitanju Vaš odgovor bio „b) žena“, smatrate li da bi se muškarac na tom položaju bolje snašao?

Izvor: autorica

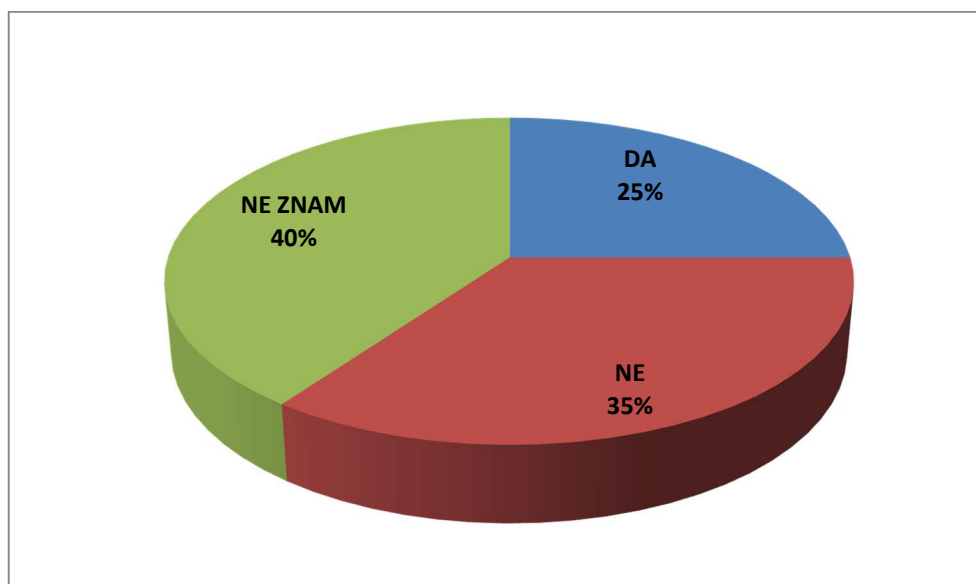
Slika 21. Kakav je poslovni odnos između nadređenog i Vas?

Izvor: autorica

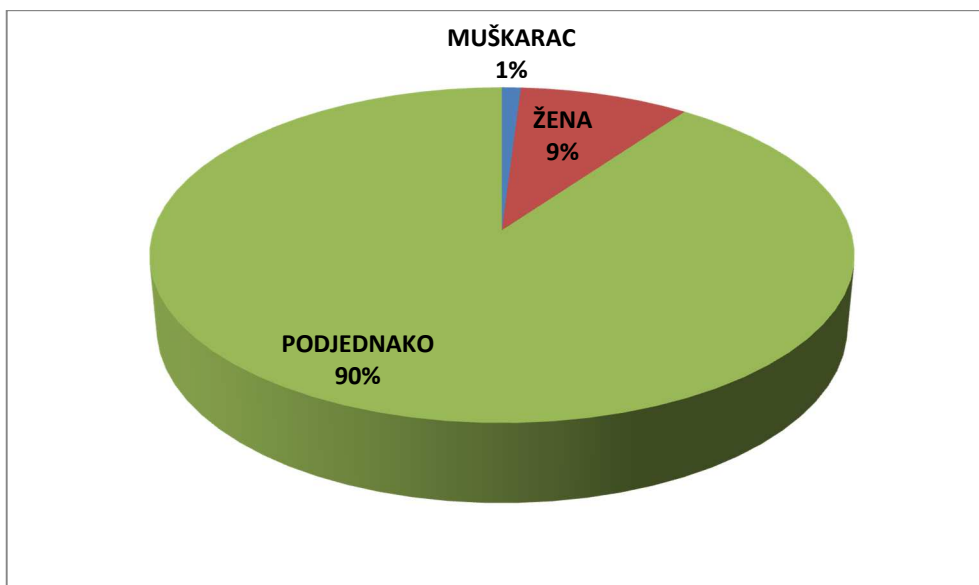
Slika 22. Je li u Vašem radnom okruženju:

Izvor: autorica

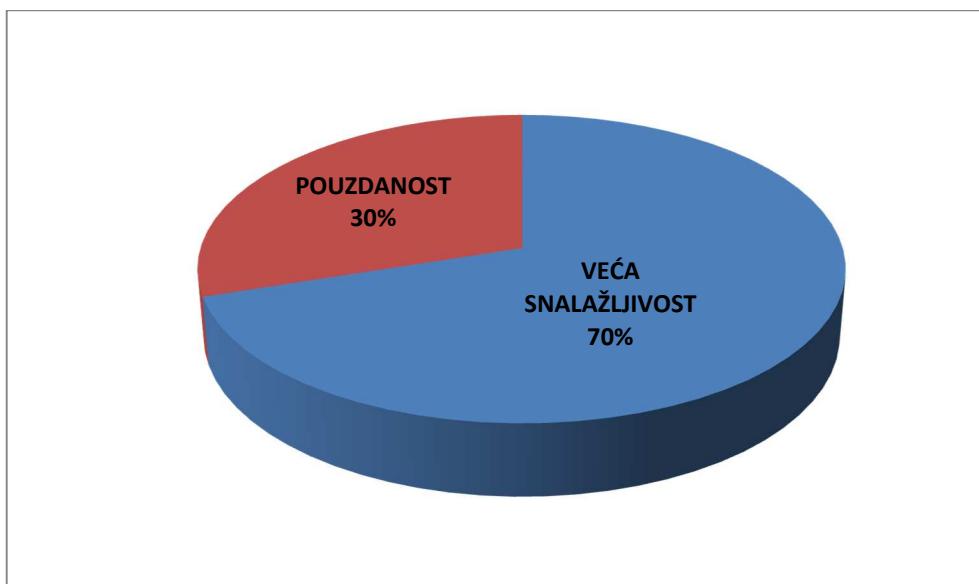
Slika 23. Smatrate li da za isto radno mjesto muškarci i žene primaju različite plaće?

Izvor: autorica

Slika 24. Veću plaću zaslužuje:

Izvor: autorica

Slika 25. Ako smatrate da veću plaću zaslužuje muškarac/žena, razlog je:

Izvor: autorica

8.3. USPOREDBA DOBIVENIH REZULTATA ANKETIRANIH MUŠKARACA I ŽENA

U anketama je prisustvovao jednak broj muškaraca i žena, odnosno sto muškaraca te sto žena. Više je bilo anketiranih žena s višom stručnom spremom, dok je kod muškaraca bilo više onih sa srednjom stručnom spremom. Oko dvadeset do trideset posto pripada svim generacijama, dok kod muškaraca prevladava mlađa generacija.

Što se tiče pitanja o diskriminaciji na radnome mjestu, žene su većinom svjesne da postoji regulacija protiv diskriminacije, dok preko pedeset posto muškaraca nije sigurno postoji li u njihovoj radnoj okolini regulacija protiv diskriminacije.

Kod odgovora na sljedeće pitanje, muškarci i žene su usklađeni te u većini smatraju da su žene jednako sposobne kao i muškarci donositi važne odluke u poslovanju. Svega osamnaest posto muškaraca smatra drugačije, odnosno da žene nisu toliko sposobne donositi važne odluke kao muškarci.

Jesu li žene sposobne kao i muškarci također se može nadovezati na pitanje jesu li žene jednako pouzdane kao i muškarci u poslovanju. Svega tri posto žena smatra suprotno, kao i dvanaest posto muškaraca. Što se tiče nadređene osobe, i kod muškaraca i kod žena je u većini muškarac nadređeni.

Preko sedamdeset posto žena ima muškarca kao nadređenog, dok svega pedeset posto muškaraca ima muškog nadređenog. Ostali kojima je žena nadređena većinom smatraju da se muškarac ne bi ništa bolje snašao u ulozi nadređenog.

Gotovo svi imaju dobar poslovni odnos s nadređenim, dok samo nekolicina smatra da imaju loš odnos s nadređenom osobom.

Žene najviše rade u okruženju drugih žena, dok muškarci najviše rade u okruženju s drugim muškarcima. Svega dvanaest posto muškaraca radi s više žena dok dvadesetak posto žena radi u okruženju s više muškaraca.

Za isto radno mjesto muškarci i žene podjednako smatraju da primaju isti iznos plaće. Oko četrdeset posto muškaraca i žena nije sigurno primaju li muškarci i žene jednake plaće na istom radnom mjestu.

Kod pitanja tko zaslužuje veću plaću, muškarci i žene smatraju da bi plaća trebala biti jednaka odnosno da ni muškarac ni žena ne zaslužuje veću plaću. Manjini koja misli da veću plaću zaslužuje muškarac odnosno žena razlog je veća snalažljivost odnosno sposobnost.

9. ZAKLJUČAK

Na temelju provedenog istraživanja i navedenih hipoteza znanstveno-istraživačkog rada došlo se do zaključka da je prihvaćena hipoteza H1: Muškarci zaposleni na području Varaždinske županije u poduzećima privatnog sektora ne doživljavaju rodne razlike u poslovnom okruženju, smatraju da su i žene jednako sposobne kao i oni donositi važne odluke u poslovanju, da su jednako pouzdane i da za isto radno mjesto zaslužuju jednaku plaću.

Hipoteza H2 (Žene zaposlene u području Varaždinske županije u poduzećima privatnog sektora doživljavaju rodne razlike u poslovnom okruženju) je odbijena, jer žene nisu ništa manje vrijedne u poslovanju od muškaraca, te su također jednako sposobne donositi važne odluke u poslovanju. U današnje vrijeme žene smatraju da moraju puno više raditi i zalagati se da bi postigle iste rezultate kao muškarci, međutim došlo se do zaključka da nije važan spol nego sposobnost.

Hipoteza H3 (Postoje značajne razlike u mišljenjima muškaraca i žena zaposlenih u privatnom sektoru Varaždinske županije oko postojanja rodni razlika u poslovnom okruženju) je odbijena, jer rezultati istraživanja pokazuju da su žene i muškarci ravnopravni i da niti jedna strana nije bolja i uspješnija.

Kroz istraživanje se došlo do zaključka da se više ne dijeli mišljenje kakvo je postojalo kroz povijest odnosno da su žene manje vrijedne od muškaraca, te da bi trebale zarađivati manju plaću i voditi brigu samo o kućanstvu i obitelji. Na temelju anketa provedenih na dvjesto ispitanika bilo je više obrazovanih žena od muškaraca što dokazuje da su danas žene u situaciji da više mogu ulagati u svoje znanje nego kroz povijesno doba kada im je obrazovanje bilo nedostupno odnosno bilo je dostupno vrlo maloj skupini žena. Također se može zaključiti da su jednako sposobne kao i muškarci donositi važne odluke u poslovanju, te da su jednako pouzdane kao i muškarci. Međutim, još uvijek ima više nadređenih muškaraca u odnosu na žene, ali se dijeli mišljenje da

muškarac u poslovanju nije ništa sposobniji donositi važne odluke od žena. Kroz provedeno istraživanje, za isto radno mjesto muškarci i žene primaju isti iznos plaće. Smatra se da bi plaća trebala biti jednaka kod žena i muškaraca.

LITERATURA

1. Leinert Novosel, S. 1999. Žena na pragu 21.stoljeća. Ženska grupa TOD.Zagreb. ISBN 953-96965-4-2
2. Adamović. M. 2011. Žene i društvena moć. Plejada Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu. ISBN 978-953-7782-09-2
3. Miles. R. 2009. Ženska povijest svijeta- Tko je skuhao posljednju večeru?. EPH LIBER. Zagreb. ISBN 978-953-300-129-6
4. Kokanović. M., Petrović. J.A. i drugi. 2000. Diskriminacija žena u Hrvatskoj. GRAFEM. Zagreb.
5. Oosten. N. Vlugt. I. 2004. Rod i spol u psihosocijalnom radu. Priručnik za savjetovanje. Društvo za psihološku pomoć. Zagreb. ISBN 953-6353-17-2
6. Sklevicky. L. 1996. Konji, žene, ratovi. DRUGA. ISBN 953-96744-0-9
7. Vasiljević. S. 2011. Slično i različito-Diskriminacija u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj. TIM PRESS. Zagreb. ISBN 978-953-7177-50-8
8. Vlada Republike Hrvatske.2012. Strategija razvoja poduzetništva 2013. – 2020. Prvi nacrt. Ministarstvo poduzetništva i obrta. NN 29/2. NN63/7. NN 53/12

INTERNETSKI IZVORI

1. Prava žena: <http://povijest.net/prava-zena-kroz-povijest/> –pristupljeno 10.2.2016.

POPIS SLIKA

Slika 1. Spol:	42
Slika 2. Stupanj obrazovanja:	42
Slika 3. Godine života:.....	43
Slika 4. Postoji li u Vašoj tvrtki regulacija protiv diskriminacije na radnome mjestu?.....	43
Slika 5. Smatrate li da su žene jednako sposobne kao i muškarci donositi važne odluke u poslovanju?	44
Slika 6. Smatrate li da su žene jednako pouzdane kao i muškarci u poslovanju? ...	44
Slika 7. Je li Vaš nadređeni:	45
Slika 8. Ako je u prethodnom pitanju Vaš odgovor bio „žena“, smatrate li da bi se muškarac na tom položaju bolje snašao?	45
Slika 9. Kakav je poslovni odnos između nadređenog i Vas?	46
Slika 10. Je li u Vašem radnom okruženju:.....	46
Slika 11. Smatrate li da za isto radno mjesto muškarci i žene primaju različite plaće?	47
Slika 12. Veću plaću zaslužuje:	47
Slika 13. Ako smatrate da veću plaću zaslužuje muškarac/žena,razlog je:.....	48
Slika 14. Stupanj obrazovanja:	49
Slika 15. Godine života:.....	49
Slika 16. Postoji li u Vašoj tvrtki regulacija protiv diskriminacije na radnome mjestu?	50
Slika 17. Smatrate li da su žene jednako sposobne kao i muškarci donositi važne odluke u poslovanju?	50
Slika 18. Smatrate li da su žene jednako pouzdane kao i muškarci u poslovanju? .	51
Slika 19. Je li Vaš nadređeni:	51
Slika 20. Ako je u prethodnom pitanju Vaš odgovor bio „b) žena“, smatrate li da bi se muškarac na tom položaju bolje snašao?	52
Slika 21. Kakav je poslovni odnos između nadređenog i Vas?	52
Slika 22. Je li u Vašem radnom okruženju:.....	53
Slika 23. Smatrate li da za isto radno mjesto muškarci i žene primaju različite plaće?	53
Slika 24. Veću plaću zaslužuje:	54
Slika 25. Ako smatrate da veću plaću zaslužuje muškarac/žena,razlog je:.....	54

ISTRAŽIVANJE RODNIH RAZLIKA U POSLOVANJU

Poštovani,

Pred Vama je anketni upitnik koji je anoniman. rezultati upitnika će se koristiti samo zbirno za potrebe diplomskog rada na diplomskom studiju Poslovne ekonomije na Sveučilištu Sjever u Varaždinu. Zahvaljujem na suradnji!

Rebecca Čvrk, apsolvantica

1. Spol: M / Ž

2. Stupanj obrazovanja : a) NSS c) VŠS

b) SSS d) VSS

3. Godine života: a) 18-30 c) 40-50

b) 30-40 d) 50 i više

4. Postoji li u Vašoj tvrtki regulacija protiv diskriminacije na radnom mjestu?

DA/ NE/ NE ZNAM

5. Smatrate li da su žene jednako sposobne kao i muškarci donositi važne odluke u poslovanju? DA/ NE/ NE ZNAM

6. Smatrate li da su žene jednako pouzdane kao i muškarci u poslovanju?

DA/ NE/ NE ZNAM

7. Da li je Vaš nadređeni : a) muškarac

b) žena

8. Ako je u prethodnom pitanju Vaš odgovor bio b) žena, smatrate li da bi se muškarac na tom položaju bolje snašao? DA/ NE / NE ZNAM

9. Kakav je poslovni odnos između nadređenog i Vas? a) dobar

b) loš

10. Da li je u Vašem radnom okruženju: a) više muškaraca

b) više žena

c) podjednako žena i

muškaraca

11. Smatrate li da za isto radno mjesto muškarci i žene primaju različite plaće?

DA/ NE / NE ZNAM

12. Veću plaću zaslužuje:
- a) muškarac
 - b) žena
 - c) podjednako

13. Ukoliko smatrate da veću plaću zaslužuje muškarac / žena razlog je :

- a) veća snalažljivost
- b) pouzdanost
- c) sposobnost

Zahvaljujemo na suradnji!

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, REBECCA ČVRK (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom PODNE RAZLIKE U POSLOVANJU (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, REBECCA ČVRK (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom PODNE RAZLIKE U POSLOVANJU (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

(vlastoručni potpis)